

Vestslesvigske bønder i 1599.

Af Johan Hvidtfeldt.

Den 17. juli 1599 sendte kansleren Christian Friis et brev til biskop Peder Hegelund i Ribe, hvori han krævede indberetninger om herreder, birker og sogne, samt om, hvormange tiendeydere, der var i hvert sogn, »dog ikke beregnet gadehusmænd, men de der sidder for gaarde«; ligeledes fordredes oplysning om, hvorledes tiendeyderne var fordelt mellem kronen og adelen. Det maa antages, at et lignende brev er sendt til landets andre biskopper, fra Aalborg stift kendes der saaledes indberetninger fra 1599, der synes at være indsendt i henhold til dette brev.¹⁾ I Ribe stifts arkiv findes et »stigtsregister« fra 1599, som for hvert sogn indeholder en summarisk fortegnelse over tiendeydere med opgørelse af antallet paa helgaarde, halvgaaarde og bol med angivelse af, hvem de tilhører.²⁾ Dette register, der tilsyneladende er en kladde, er utvivlsomt affattet paa grundlag af de indberetninger fra de enkelte præster eller provster, som er indsendt i henhold til det nævnte brev fra kansleren til biskop Hegelund. Disse originale indberetninger er dog nu kun bevaret for en del af de sønderjyske herreders vedkommende. De findes alle i et lille bind i Ribe stifts arkiv i Landsarkivet i Viborg.³⁾

Selv om der er mindre uoverensstemmelser mellem stiftsregistret og de originale indberetninger, kan der dog ingen tvivl være om, at det første er affattet paa grundlag af oplysningerne i de sidste. Bevis herfor er blandt andet, at sognenes og herredernes rækkefølge begge steder er den samme, dog at Bevtoft i registret kommer før Tislund, i indberetningerne bagfter, og at sognene i Lø herred i stiftsregistret har rækkeføl-

¹⁾ Fortid og Nutid V 89.

²⁾ Ad reg. nr. 7, capsa 63, pk. 1, nr. 1.

³⁾ Ad reg. nr. 7, capsa 63, pk... 1, nr. 2.

gen: Døstrup, Mjolden, Randerup, Visby og Ballum, men i indberetningerne: Døstrup, Visby, Ballum, Randerup og Mjolden. Men netop disse uoverensstemmelser er bevis for antagelsens rigtighed, thi i indberetningerne har Bevtoft faaet nr. 2 (rettet fra nr. 3), mens Tislund har nr. 3 (rettet fra nr. 2), og sognene i Lø herred er, antagelig med en fremmed haand, nummereret, saa de faar samme rækkefølge som i stiftsregistret, ligesom der foran indberetningerne fra dette herred findes indført en fortegnelse over sognene, i hvilken rækkefølgen er den samme. Rettelserne er altsaa foretaget for at vejlede den mand, der har foretaget sammendragningen, og er blevet fulgt af denne.

En anden karakteristisk uoverensstemmelse findes i Bevtoft sogn, hvor registret oplyser, at der er $2\frac{1}{2}$ adelige gaarde, mens indberetningerne ingen adelige gaarde har, men opfører to gaarde, som hører under Brundlund. Man har altsaa ikke i Ribe været klar over, at Brundlund var det da almindeligt brugte navn for Aabenraa amt. De øvrige uoverensstemmelser er næsten udelukkende med hensyn til tallene. For det første har registret helt andre tal paa tiendeyderne, hvilket skyldes, at der her som tiendeydere er medtaget alle besidderne af gaardene, mens indberetningerne, hvor antallet overhovedet opgives, som regel kun regner hver gaard som een tiendeyder, uanset hvor mange besiddere den var delt imellem. Tæller man tiendeydernes antal sammen paa samme maade som forfatteren af registret, faar man i langt de fleste tilfælde samme tal som dette. De andre uoverensstemmelser, der især forekommer ved de store sogne, skyldes ganske simpelt regnfejl. Enhver, der har arbejdet med saadanne sammentællinger, vil vide, hvor vanskeligt det er at tælle rigtigt.

Stiftregistret gør et stærkt indtryk af at være en kladde, der findes et stort antal rettelser, som næsten udelukkende er af stilistisk og lignende art, og omtrent alle skyldes den samme haand, som har rettet i de oprindelige indberetninger, og som er karakteristisk ved sine skarpe skriftræk.

Indberetningerne, som dog mangler for Hviding herred og vesterhavsøerne, er, undtagen for Daler, Emmerlev og Møgeltønder sognes vedkommende, affattet af provsterne paa grundlag af præsternes indberetninger (se herredsprovstens bemærkninger sidst i registret for Lø herred). De gir oplysninger om hver enkelt tiendeyder i de paagældende herreder og sogne, meddeler ikke blot deres navne, men ogsaa hvem de er fæstere under, hvormange ottinger de har o. s. v.

Det bind, hvori de nu findes, har oprindelig bestaaet af 8 læg: 1. Frøs og Kalvslund herreder. 2. Gram herred. 3. Nørre-Rangstrup herred. 4. Møgeltønder sogn. 5. Daler sogn. 6. Emmerlev sogn. 7. Lø herred. 8. Randerup og Ballum sogne. Læg 2 og 3, læg 4 til 6, læg 7 og 8 synes senere at være blevet sammenheftet til enkelte læg, hvorefter saa det hele er blevet sammenheftet til et bind. Hvert af de oprindelige 8 læg er skrevet med een haand: læg 1 af herredsprovsten, der ogsaa har underskrevet det, læg 4, 5 og 6 af de paagældende sognepræster, der ligeledes egenhændigt har sat deres navne under. Registrerne for Nørre-Rangstrup og Lø herreder er ogsaa underskrevet af de paagældende herredsprovster, der dog ikke selv har skrevet teksten; provsten i det førstnævnte herred har dog gjort en del tilføjelser og rettelser til denne.

Ejendommelig er en del rettelser og tilføjelser, især angaaende fæsteforhold eller lignende, som er foretaget i de fleste læg af en karakteristisk haand, ejendommelig ved sine ret skarpe skriftræk. Det maa antages, at det er en mand i Ribe, biskoppen eller en af kannikkerne, som har foretaget disse rettelser, som især findes i læg 1. Mærkeligt er ogsaa forholdet med hensyn til hænderne i læg 3; thi mens selve teksten her er skrevet med een haand, er oplysningerne om ottingtallene skrevet med 5 forskellige hænder: 1. Toftlund (Herrested) sogn. 2. Tislund sogn. 3. Bevtoft sogn. 4. Agerskov sogn (kun til og med Agerskov by, derefter haand 1). 5. Branderup sogn (kun til og med Rurup, derefter haand 2). Hvordan dette forhold skal forklares, synes gaadefuldt. Havde der været en haand for hvert

sgn og udelukkende for hvert sogn, kunde man tænke sig, at provsten, efter at registret paa grundlag af indberetningerne fra præsterne var afskrevet, var blevet opmærksom paa, at ottingtallene manglede, og derfor havde sendt det rundt til præsterne, for at de kunde tilføje dem; men forholdene ved Ager-skov og Branderup gør ikke denne forklaring helt sandsynlig.

Ret indviklet er forholdet mellem læg 7 og 8. I læg 7 findes ogsaa en del af de oplysninger om Ballum og Randerup, som indeholdes i læg 8. De to læg synes ikke at være uafhængige af hinanden, idet der er verbaloverensstemmelse mellem enkelte dele af dem; paa den anden side findes der oplysninger i læg 7, som ikke findes i læg 8 og omvendt.

Læg 7's oplysninger om Ballum sogn er meget kortfattede og indeholder ikke bøndernes navne; i registret for Randerup i samme læg mangler to gaarde. Det ligger da nær at antage, at provsten eller maaske biskoppen i Ribe efter at være blevet opmærksom paa disse mangler, har bedt sognepræsterne i de to sogne om supplerende oplysninger. Efter at have modtaget disse har provsten eller biskoppen ladet dem afskrive i et læg; afskrivningen er dog foretaget af en anden skriver end den, der foretog afskrivningen af læg 7; derefter er lægget blevet sammenheftet med læg 7. Henvisningen i læg 8 til oplysninger i læg 7 kan af provsten eller biskoppen være tilføjet paa afskrivrens forlæg, eller maaske har sognepræsten i Ballum selv set læg 7 og saaledes kunnet skrive sin henvisning dertil.

En slags bekræftelse paa hypotesen om, at læg 8 er senere end læg 7, finder man deri, at det førstnævnte læg i Randerup nævner en Knud Perssøn som beboer af en halvgaard under Løgumkloster, mens den tilsvarende bonde i læg 7 hedder Peder Ibssøn. Det er da nærliggende at antage, at der i tiden mellem de to indberetningers affattelse har fundet et skifte sted paa den omtalte gaard, idet sønnen har afløst faderen.

Angaaende de regler, som er fulgt ved udgivelsen, kan oplyses følgende: haandskriftet er aftrykt ord- og bogstavret, idet der dog overalt, undtagen i egennavne og efter punktum, er

brugt smaa bogstaver. Som egennavne er ogsaa betragtet erhvervsbetegnelser som skrædder, snedker eller lignende. Tegnsætningen er moderniseret, latinske tal er overalt omskrevet til arabiske, ligesom ogsaa forkortelserne er opløst, naar det har kunnet gøres med absolut sikkerhed. Brugen af v og u er læmpet mod det nu almindelige, og der er overalt brugt v for w.

Der findes som tidligere nævnt en del tilføjelser og rettelser med en egenartet haandskrift med skarpe skrifttræk. Der vil ikke i gengivelsen blive gjort rede for alle disse rettelser og tilføjelser, men naar noget af den oprindelige tekst er overstregget, er det overstregede gengivet i noterne indenfor skarpe klammer. I noterne er der endvidere givet oplysninger om enkelte personer, hovedgaarde og lignende. Naar intet andet bemærkes, er disse oplysninger hentet fra almindelige topografiske og biografiske værker.

Da de originale indberetninger mangler for Hviding herred og Rømø, men der i stiftsregistret findes en ekstrakt deraf, vil denne blive aftrykt sammen med indberetningerne, idet der dog ikke her vil blive gjordt rede for de utallige overstregninger. Kun naar der i enkelte tilfælde findes oplysninger i det overstregede, som ikke findes i selve teksten, vil dette blive opløst i noterne.

Sogneregistre for Ribe stifts sønderjyske herreder 1599. Calslund.

F a r d r u p haffuer 38 decimantes¹⁾ fuldger.

Kierbøll. Kongens bønder²⁾ er inggen.

Riberhuss³⁾ fest gods.

Søren Nielssen och Chresten Staffning.

Hans Matssen och Chresten Luunde.

Bendit Eyssen, Jens Sørenssen och Chresten Knudssen.

Peder Jepssen, Thames Hanssen och Anders Hanssen.

Jørgen Pouelssen.

Peder Morthenssen.

Niels Sørenssen, hospitals tiener udi Kolding.

¹⁾ Tiendeydere.

²⁾ Bønder bruges her og i det følgende i den gamle betydning: selvejere, altsaa som modsætning til fæstere.

³⁾ [Kongens].

Symen Knudssen.
 Hans Nielssen.....¹⁾
 Hans Ni.....¹⁾
 Bolde N.....¹⁾
 Niels Hanssen.
 Peder Svendssen.
 Laurs Morthenssen.
 Chresten Hanssen.
 Lydick Anderssen och Termen Brixzen.
 Jens Matssen.
 Symen Termenssen och Chresten Hanssen.
 Laurs Anderssen.
 Knud Hanssen och Michil Hanssen.
 Hans Hanssen.
 Niels Sørenssen.
 Niels Pouelssen, borgir udi Riibe, halff anden gordt
 Jens Sørenssen och Frants Nielssen.
²⁾ stens Enssen. Riberh[us].
 och Michil Rasmussen. Ha[derslevhus].
 Rib[erhus].
ren Hanssen,³⁾ hospital i Kolding.
Thames Michelssen.
 Til Riberhuss⁴⁾ forbedels.
 Mats Camptrup och Thames Jepssen.
 Pouil Chrestenssen.
 Hans Sørenssen.
 Laffue Knudssen.
 Anders Jenssen.
 Jep Jørgenssen, som haffuer agger och eng och tiender til
 kongen, kirken och presten.
 Knud Jenssen, som giffuer tiende och bruger affuel.
 Hans Jepssen, hospitals forbedels.
 Anders Øloff.
 Nis Tecker.
 Hans Pederssen udi Ondeaffthen,⁵⁾ borger udi Riibe och
 giffuer tiende.
 Ib Tornum,⁶⁾ borgmester udi Riibe, it forbedels til Hathirs-
 leff, giffuer tiende.

¹⁾ Det følgende kan ikke læses, da en del af papiret er bortrevet.

²⁾ Her og i det følgende mangler en del af papiret.

³⁾ Der har oprindeligt staaet Chrestensen, men dette er overstreget, og med samme haand er skrevet Hanssen.

⁴⁾ [Kongens].

⁵⁾ Nu Lundgaard i Farup s., se: Kinch: Ribe Bys Historie og Beskrivelse II 60.

⁶⁾ Ib Jensen Tornum var født i Ribe, hvor han 1578 blev raadmand og 1594 borgmester; han døde 14. juni 1602. Kinch: anf. sted. II 235.

Kircke forbedels, som er Jørgen Hanssen, Svend Lassen, Jens Scharrissen, Niels Jenssen, Pedir Pouilssen, Hans Camptrup, Hans Sørenssen, Peder Tecker.

Adelens tiener.

Pedir Sørenssen. Fru Magdalene Seested.¹⁾

Mats Jørgenssen och Chresten Jenssen.

Niels Pederssen.

Termen Terckelssen.

Jens Karlssen. Toggerup tiener.²⁾

Adelens forbedels.

Jep Borre.

Laffue Tøgerssen.

Giensti Matssen.

Nis Symenssen Visk.

Chresten Hiigom.

Karen Chrestens.

Jørgen Tussen.

Chresten Mattissen.

Jes Holtt.

Summa 38 gaarde.

Deriblant til Riberhuss —
 til Hadersleffhuss
 til Lyomkloster
 Adelens.

2. Hiortlund sogn haffuer 13 decimantes.

Kongens bønder.

Mats Bunde.

Søren Sørenssen och Jørgen Pouilssen.

Søren Thomssen och Jep Thamssen.

Jens Matssen och Søren Vindt och haffuer nogit fest gods.

Peder Anderssen och Søren Hanssen.

Kongens fest gods.

Mats Jepssen och Hans Jørgenssen.

Niels Rasmussen.

Pouel Jenssen kircke tiener.

Til capitlets³⁾ udi Ribe.

Anders Jepssen. Thams Thamssen.

¹⁾ Hun var datter af Claus Sehested, efter hvem hun i 1567 fik Spandetgaard i Spandet s., Hviding h.

²⁾ Taabdrup, en tidligere hovedgaard i Stepping s. Tyrstrup h. Ved skøde af 18. december 1604 blev den med 10 gaarde og landbol af Christoffer Gersdorf og hans hustru Else Munk overdraget til kongen (Kronens Skøder I 348).

³⁾ [Kongens gods].

Til domkirken udi Ribe:

Graffues Nielssen och Peder Staphenssen.

Mats Jenssen.

Knud Hanssen och Marren Thameskon, scholetieuer.

Søren Jepssen, hospitalens tiener udi Ribe.

Kongens forbedels.

Knud Schreddir.

Ib Hanssen.

Adelen haffuer inthet gods udi Hiortlund sogn.

3. C a l s l u n d sogn, annex til Hjordlund, haffuer 17
decimantes.

Kongens bønder.

Niels Jørgenssen 8 otting.

Jes Broun 7 otting.

Symen Sørenssen 6 otting.

Nis Tordssen, Peder Mattissen och Anders Perssen.

Søren Nielssen och Hans Nielssen.

Jep Anderssen.

Kongens festgods.

Nis Matssen och Peder Nissen 8 otting.

[Peder Gredistedt]¹⁾ och Laues Smedt.

Hans Thamssen 4 otting.

Riberhuss } Bunde Thamssen och Michil Staphenssen 4 otting.
 } Pouel Bendssen och Hans Pouilssen 8 otting.

Niels Pederossen och Anne Anderskon.

Laurs Pederossen.

Nis Bertelssen.

Til capitels udi Ribe.²⁾

Chresten Bertelssen, 4 otting til Riberdomkircke.

Mett Nielskon och Niels Chrestenssen. Capitel i Riibe.

Jep Nissen och Tyge Knudssen. Capitels i Riibe.

Kongens forbedels.

Oluff Hanssen.

Bolde Jørgens.

Prestens tiener, som sidder udi prestegordt, 4 otting.

L i n t r u p sogn haffuer 40 decimantes.

Kongens bønder.

Niels Eskissen och Niels Terckelssen i Lintrup.

Peder Hanssen och Søren Chrestenssen i Mejlbj.

Mats Terckelssen och Hans Nielssen [i] Vimptrup.

Ebbe Schredder.

¹⁾ Ordene i [] atter udstreget.

²⁾ [kongens gods].

Villatz Matssens gord, som Knud Anderssen haffuer.
 Kongens festgods.
 Hans Sørenssen i Lintrup.
 Symen Terckelssen ibidem.¹⁾
 Søren Laurssen ibidem.
 Villom Jepssen i Meylby.
 Gregers Tygessen och Niels Thamssen ibidem.
 Mats Nielssen i Meylby.
 Peder Bertilssen i Olling.
 Peder Terckelssen i Foldingbrov.
 Hans Nissen och Hans Pederssen i Aarlund.
 Hans Marquordssen i Doverdt.
 Iffuer Matssen.
 Søren Hanssen.
 Mattis Jørgenssen.
 Iffuer Thamssen.
 Bolde Nielskon.
 Tyge Pederssen.
 Jørgen Mattissen.
 Mats Jessen.
 Hans Michilssen i Schovling.
 Knud Villatzen i Vimprtrup.
 Pouel Sørensen och Søren Pederssen i Tornum.
 Eskil Anderssen och Andirs Svendssen ibidem.
 Niels Pederssen och Jørgen Pederssen ibidem.
 Jens Svendssen en halff gordt.
 Store Hans Jenssen.
 Lille Hans Jenssen.
 Albrit Hanssen en halff gordt.
 Knud Jepssen och Oster Jepssen i Kastberg.
 Til Hadersleffhuss²⁾ sedegordt Tornumgordt.³⁾
 Mats Kock, som giffuer ingen tiendt, med syn forbedels Nis
 Sørenssen.
 Adelens gods.
 Jørgen Hanssen i Doverd.
 Jep Jørgenssen i Meyby (!).
 Bolde Claussis och Jes Eyssen.
 Knudt Eyssen och Nis Jenssen.
 Christen Jenssen i Meylby.

Fru Magdalenne.⁴⁾

¹⁾ sammesteds.

²⁾ [Adelens].

³⁾ Skødedes 11. November 1587 af Frederik Lange til Kongen. Der laa da 20 gaarde og bol til den. (Kronens Skøder I 316 f).

⁴⁾ Formodentlig den forannævnte Magdalene Sehested.

Gregers Tøgerssen [i] Lintrup. Knud Bray.¹⁾
 Michil Jenssen och Beritt Laffues i Mejlby. Thomas Mol-
 tissen.²⁾

Kongens forbedels.

Tersten Smedt.
 Mats Schreddir.
 Syvert Villomssen.
 Mats Tygessen.
 Niels Tøgerssen.
 Hans Ulf.
 Peder Zemsussen.
 Niels Smedt.
 Laurs Svendssen.
 Thames Laurssen.
 Mats Schredder.
 Peder Nielssen.
 Nis Hanssen.
 Sonnick Møller.
 Adels forbedels.
 Søren Tøgerssen.
 Thames Nielssen.
 Laffue Anderssen.
 Staphen Jepsen.

Hierting³⁾ sogn haffuer 12 decimantes.

Kongens bønder.

Chresten Nielssen och Iffuer Nielssen.
 Hans Sørenssen och Hans Eyssen.
 Hans Knudzen.
 Symen Nissen och Anne Matsdather.

Kongens festgods.

Søren Tordssen. Riberhuss.
 Søren Knudssen och Nis Hanssen ibidem.
 Mats Michilssen och Laurs Smedt, Hathersleff.
 Mats Matssen och Nis Rasmuszen ibidem.
 Gastrup gord,⁴⁾ som haffuer udi gammel tid verit en adels

¹⁾ Knud Brahe til Tostrup og Engelsholm (1555—1615).

²⁾ Thomas Maltesen (Sehested) til Bækmark og Tanderup, født 1555, død 1609. (Danmarks Adels Aarbog 1914. 450).

³⁾ Ovenover er tilføjet med anden haand: annex til Lintrup.

⁴⁾ Var en frigaard, der senere blev delt i 3 gaarde.

sedegordt¹⁾ viidt naffn Jørgen Smalstedt,²⁾ som Bolde Terckils och Marren Iffuers haffuer.

Peder Hanssen, kircke tiener.

Oluff Lambertssen, præstens tiener.

Kongens forbedels.

Peder Michelssen och

Henning Sørenssen.

Adelens tiener.

Staphen Jørgenssen.

Fru Magdalene.

Knud Anderssen.

Thomas Moltessens.

Adelens forbedels.

Hans Hanssen.

Søren Eyssen.

Fredz hærrit.

1. Forlle³⁾ sogn haffuer 22 decimantes.

Kongens bønder er 3 gorde.

1. Joen Knudssen 2 otting.

2. Thames Jørgenssen, halff bønder, halff fest gods.
3½ otting.

3. Staphen Togerssen och Thames Thamssen,
halff bønder gods, halff festgods. 3½ otting.

Til Hatersleffhuss⁴⁾ festegods er 13.

Til Hatersleffhuss

1. Peder Jenssen och Jens Jørgenssen	3 otting.
2. Holden Thamssen	3 otting.
3. Niels Thamssen	1½ otting.
4. Søren Schriffuer	2 otting och 2 allen. ⁵⁾
Jep Anderssen	2 otting 2 allen.
6. Gunder Jenskon	1½ otting.
7. Jens Lassen	1½ otting.
8. Nis Jepssen och Claus Pouelssen	3 otting.

¹⁾ Her mangler: »som ejedes af en mand« eller lignende.

²⁾ Den eneste mand, der kendes af dette Navn, er Jurien Smalsted, som 1468 beseglede til vitterlighed med væbneren Lawy Snob. Han havde pantsat en gaard i Rødding til bispem i Ribe for 20 mark, hvilken gaard bispem i 1482 oplod kapitlet i Ribe (Danmarks Adels Aarbog 1917. 495).

³⁾ Fole.

⁴⁾ [Kongens].

⁵⁾ En otting deltes i 9 alen.

Til Riiberhuus	{	9. Peder Laurssen	2 otting och 2 allen.
		10. Hans Bendssen och Hans Iffuerssen.	
		11. Jens Symenssen och Claurs Peerssen.	
		12. Claus Jørgenssen och Peder Jørgenssen.	
		13. Laffue Matssen och Hagen Matssen.	

Kongens forbedels eller gadhussmendt, som giffuer 8 skilling aarlig.

Peder Rasmussen.

Mats Villatzen.

Jes Lauesen.

Marren Eskis.

Mett Peders.

Jens Hanssen.

Christopher Bokvolds¹⁾ tiener til Gram er 6 gorde.

1. Jens Bertilssen 2½ otting.
 2. Jep Jenssen 2 otting och 3 allen.
 3. Hans Chrestenssen, som haffuer en otting jord aff kongens gods, 2½ otting.
 4. Mats Jenssen 2 otting.
 5. Jens Rigelssen 2 otting, 3 allen.
 6. Nis Knudssen och Rasmus Perssen 2 otting.
- Adelens forbedels eller gadhussmendt.
Jens Villatzen.
Jep Arek.²⁾

2. H u g o m sogn haffuer 45 decimantes.

Kongens bønder.

Jens Nielssen och Jens Sørenssen.

Hans Nielssen och Niels Boyssen.

Jes Ebssen, Jep Peerssen, Jens Michelssen och Søren Peerssen, Chresten Pouelssen och lille Chresten Pouelssen.

Jørgen Mattissen och Nis Povelssen.

Staphen Matssen och Knud Jenssen 5 otting.

Peder Oluffzen och Terckel Jenssen, som haffuer 2 otting festgods til deris bøndergods, 5 otting: 3 otting bønder gods och 2 otting.

Peder Lassen, Nis Lassen och Jens Hanssen 5½ otting.

Hans Lauritzen 2 otting.

Pouil Lassen och Pedir Lassen, som haffuer 2 otting fest-

¹⁾ [Adelens]. Christoffer Buchwald (død før juli 1614) ejede Gram gods, som han havde faaet efter sin fader Ditlev Buchwald, formodentlig ved en arveoverenskomst af 1585, medens broderen Henneke Buchwald (død 1610) ved samme lejlighed antagelig fik Nybøl gods (Caroline Andersen: Grams Historie 38 ff. 43).

²⁾ Maaske skal der læses: Arck.

gods til deres bøndergods, 5½ otting: 3½ bøndergods och 2 otting festegods.

Anders Pouelssen och Marren Niskon och Jens Symenssen
5½ otting.

Oluff Smidt och Chresten Matssen.

Hans Hanssen och Laffue Jepssen, som haffuer 4 otting
fest gods til deris bøndergods.

Jens Knudssen och Hans Nissen.

Laffue Jenssen och Mett Laffuis.

Tue Tebssen och Peder¹⁾ Thussen.

Iffuer Pederssen och Jens Matssen.

Kongens festegods.

Niels Tøgerssen, som haffuer 1½ otting jordt.

Nis Pederssen.

Thames Tøgerssen och Hans Jepssen.

Jep Tøgirssen och Terckel Nielssen.

Nis Staphenssen 1 otting jordt.

Anders Sørenssen, kircketiener.

Chresten Pederssen och Hans Nielsen.

Pouel Hanssen, Thames Knudssen och Peder Nissen.

Tøste Nissen och Søren Thamssen.

Jens Oluffzen 1 otting jordt.

Pouel Jepssen paa Laffuistofft, capittels tiener.

Rasmus Nielssen och Knud Pederssen.

Symen Jenssen.

Jens Hanssen.

Peder Bienborg, som haffuer en lidel brugning.

Anders Hanssen oc Søren Matssen, hospitals tiener.

Tebe Hanssen i Holm,²⁾ som haffuer udi gammel tid verit
adelens sedegordt, som giffuer tiende.

Kongens forbedels eller gadehuss mendt.

Peder Oebbeling.

Chresten Smedt.

Søren Schredder.

Hertug Johan Adolps³⁾ tiener til Lügum kloster.

Anders Pederssen och Jep Pouelssen.

Jens Matssen.

¹⁾ Skrevet to gange.

²⁾ Holm eller Sønderholm blev 3. december 1586 sammen med 5 gaarde og 3 kaad i Hygum og 1 gaard i Fæsted af Gabriel Skinkel tilskødet Kongen, (Kronens Skøder I 306).

³⁾ Johan Adolf (1575—1616) var søn af hertug Adolf den første af Gottorp. Da broderen Philip døde den 18. oktober 1590, blev han dennes efterfølger som hertug af Gottorp. Løgumkloster hørte siden delingen i 1581 efter hertug Hans den ældres død til de gottorpske besiddelser i Slesvig.

Nis Anderssen och Laffue Nissen.
 Mats Nissen och Tyge Hiarressen.
 Tebe Tussen och Søren Jenssen.
 Nis Jepssen, Hans Thamssen och Las Thamssen.
 Jens Jepssen och Juull Jepssen.
 Pedir Nielssen och Laurs Jepssen.

Forbedels.

Jens Pederssen.

Adels tiener.

Quorum!¹⁾

Nis Tussen och Peder Tussen.

Mats Iffuerssen.

Niels Jenssen.

Forbedels.

Nis Jenssen.

3. R ø d d i n g sogn haffuer 27 decimantes.

Kongens bønder gorde.

Hans Lassen, Niels Brenner, Jørgen Pederssen.

Hans Pouelssen, Peder Lassen, Peder Jessen, Giertrud
 Jespers, Knud Thamssen, Juull Nielssen, Jens Sørensen.

Niels Gynding, som haffuer adelens sedegordt²⁾ och tiender
 intheth.

Kongens festgods.

Anders Terckelssen och Knud Thamssen.

Niels Jenssen och Nis Jenssen.

Henning Sørenssen.

Thames Hanssen och Nis Knudssen.

Knud Moritzen och Jep Terckelssen.

Jens Jørgenssen, Chresten Nielssen, Knud Sørenssen och
 Paul Bertelssen.

Pouel Nissen. Riberhuuss tiener.

Anders Hermenssen. Bispens tiener.

Kongens forbedels, som haffuer agger och eng och giffuer
 tiendt ud aff.

Mats Hoffgordt.

Thames Laurssen.

Clemend Hanssen.

Peder Sørenssen.

Hans Anderssen.

Nis Jenssen.

¹⁾ Hvis (spørgende).

²⁾ Formodentlig Røddinggaard, som 1595 af Ewald Woye blev skødet til kongen.

Knud Jessen.
 Chreesten Sørenssen.
 Friderich Pederssen.
 Oluf Pouelssen.
 Laurs Schredder.
 Kierstin Iffuers.
 Mett Schoffs.
 Jes Oluffzen.

} thisse haffuer ingen
brugning.

Addeleens tiener.
 Haffuer Christoffer Bokvold til Gram en gord, som hand
 bruger sielff och giffuer tiend udaff.
 Chresten Nissen.
 Staphen Hanssen.
 Knud Hanssen.
 Jesper Matssen.
 Chresten Chrestenssen.
 Chresten Nielssen.

Addeleens forbedels.
 Nis Jepssen.
 Søren Hanssen.
 Hans Anderssen.
 Morthen Pederssen.
 Laurs Pederssen.
 Mats Jørgenssen.

4. S c h r a f f u e sogn haffuer 14 decimantes.

Kongens bønder.
 Laurs Laussen och Jes Nielssen.
 Peder Lauessen och Anne Gregerskon.
 Claus Sørenssen, som haffuer noget festegods och 2 otting
 prestegods til sit bøndergods.
 Bendit Matssen.
 Bedit Hanssen.
 Espern Jepssen, Mats Jepssen, Terckel Espernssen.
 Søren Chrestenssen, Peder Thamssen.
 Iffuer Hanssen, Laffue Pederssen, Marren Jeppis.
 Nis Iffuirssen, Iffuir Benditssen.
 Jens Jonssen.
 Bendit Matssen den unge.
 Kongens festgods.
 Terckel Jepssen och Knud Nissen.
 Knud Broen och Chresten Broen.
 Søren Terckelssen och Gregers Terckelssen.

5. Linnit sogn haffuer 30 decimantes.

Kongens festegods.

Jep Sørenssen, Matz Eskessen, Hans Hanssen.

Jørgen Jepsen och Jørgen Mattissen.

Hans Jenssen.

Marren Holdens och Marren Peders.

Anders Hanssen.

Iffuer Nielssen och Jørgen Nielssen.

Holden Nielssen och Jørgen Nielssen.

Peder Pouelssen och Mats Pouelssen.

Thames Lassen och Jørgen Laussen.

Morthen Hanssen.

Jes Degens och Hans Jørgenssen.

Mats Laurssen.

Mats Jenssen och Niels Perssen. Rodbøl.¹⁾

Hans Matssen och Knud Michelssen.

Hans Nissen och Peder Nielssen.

Nis Pedirssen och Niels Hanssen.

Nis Michilssen och Peder Michilssen. Tued.

Jørgen Hanssen och Nis Hanssen. Moybøl.

Knud Michilssen och Anders Nielssen.

Nis Chrestenssen och Nis Iffuerssen.

Birgitte Jørgens och Mats Bendssen.

Kongens forbedels.

Jep Andressen.

Jens Hoffgordt.

Niels Schredder.

Iffuer Pederssen.

Jørgen Snedicker.

Adelens tiener. Christoffers til Gram.

Mats Thamssen.

Oster Villatzen.

Laffue Pederssen.

Jes Hanssen.

Hans Matssen.

Jens Villatzen och Jørgen Anderssen.

Morthen Sørenssen.

Laurs Laussen.

Claus Michilssen och Hans Claussen.

Christoffers forbedils.

Peder Jessen.

Jørgen Saffuer.

Peder Laussen.

¹⁾ Røjbøl.

Karen Schoffs.

Iffuer Sørenssen.

Frue Marren Munnck¹⁾ en gord, som hun sielff paa boer
och tiender intheth ud aff.

Hendis forbedils.

Hans Sørenssen.

Kierstin Jeppis.

Niels Schreaddir.

Jørgen Smedtt.

Andres Jespersen²⁾ guds ords tiener til Fuorlle kircke med
egen haandt.

[Udi Frødz herrit oc Calfflundt herrit er ingen birck. Er
udi beggi herrit 10 sogne, som er:]³⁾

Udi Kalffslund herrit ere:

1. Fardrup.
2. Hiortlund medt sin annex.
3. Calslundt.
4. Lintrup med sin annex.
5. Hierting.

Udi Frøss herrit ere:

1. Hiigom.
2. Forlle.
3. Rødding med sin annex.
4. Schraffue.
5. Linnit, som var i gammel tid annex til Fuorlle sogn.⁴⁾

¹⁾ Hun havde været gift med Lauge Huitfeld, der døde 1590. 1604 solgte hun gaarden til sin fætter Frederik Munk; denne skødede 6. april 1614 gaarden, der da kaldes Linnet Hovgaard, til kongen. Skødet omfattede ogsaa de til gaarden liggende bol og de 9 gaarde og 10 bol i Øster-Lindet by, som Frederik Munk 31. juli 1602 havde faaet tilskødet af Christoffer Buchwald til Gram (Kronens Skøder I 374 f.). 374 f.).

²⁾ Præst i Fole ca. 1578—1608. Han var omkring 1600 herredsprovst i Frøs og Kalvslund herreder (Arends: Gejstligheden i Slesvig og Holsten III 98).

³⁾ Ordene i [] er atter overstreget.

⁴⁾ Denne oplysning, som ikke kendes andetsteds fra, synes meget usandsynlig, naar man tar den ret store afstand mellem de to sogne i betragtning. Der kendes en anden tradition om, at Øster-Lindet engang har været anneks til Nustrup (H. N. A. Jensen: Versuch einer kirchlichen Statistik des Herzogthums Schleswig IV 1471 f.); det er muligvis dette, der har været tænkt paa, saa at Fole er en fejlskrivning eller fejlhuskning for Nustrup.

3. Gram herrit.

Udi Gram herrit ere icke uden tre sogner (Gram sogn, Nu-
strupt oc Skrysterupt sogn), som ligger under Riber-
stichtis.

1. Register paa gaarde, gaardemend oc bole, som ligger till
Hattersleeffhuss oc ere adelens, med capittelstienner
udi Gram sogn, som tiender.

Gramby.

Tygge Japtssen	1 gaard	} Christoffers van Buckvoldtz tienner paa Gram, alle fuld- gaarde, lige deeltte, men icke udi otting.
Nis Lassøn	1 gaard	
Niels Morthenssen	} 1 gaard	
Gregers Polssen		
Anders Nielssen	} 1 gaard	
Knud Krestenssen		
Jens Lassen	} 1 gaard	
Kresten Nielssen		
Bertell Jessen	} 1 gaard	
Nis Thomissen		

Aarupt er 1 festegaard oc tienner till Hattersleeffhuss, oc
boer 4 mend paa:

Matz Jenssen	} huer lige møgit at bruge, dog huer 1 otting.
Jes Madtssen	
Iffuer Perssen	
Niels Krestenssen	

I Skiolagger ere 2 bønder gaarde.

Jurgen Jenssen $\frac{1}{2}$ bundegaard.

Per Jessen $\frac{1}{2}$ parten aff den an-
den halff.

Las Perssen	} den $\frac{1}{2}$ part	} tho bundergaarde oc tienner till Hatters- leeffhuss.
Bendit Lauritzssen		
Japt Knudtssen	} en bundegaard	
Matz Hanssen		
Thomas Tøgerssen		
Japt Jurgenssen		

Aaskov er $\frac{1}{2}$ festeguods 2 otting. Tienner till Hattersleeff-
huss.

Giellistofft.

Nis Lauritzssen $\frac{1}{2}$	} festeguods, huer ligemøgit.	} tienner till Hattersleeffhuss
Niels Nissen $\frac{1}{2}$		
Jurgen Nielssen $\frac{1}{2}$		

Anders Lauritzssen	} 1 gaard	} festeguods oc tienner till Nubbel, Hennick van Buchvoltz.
Anders Nielssen		
Per Nielssen		

Enderuptskov.

Ib Krestenssen	7 otting. 1 gaard	} tienner till Hatter- sleeffhuss oc festeguods.	
Hans Knudtssen	5 otting. 1 gaard		
Ib Perssen	} 5 otting. 1 gaard.	} festeguods, cappittels- tienner till Ribe.	
An Kiestens			
Rasmus Hanssen			1 otting
Lauritz Jurgenssen	} 9 otting	} festeguods oc Hennick van Buckvoltz tienner till Nubbell.	
Tøgge Nielssen			
Charin Kiestens			5 otting
Jes Nielssen			5 otting
Anders Japtssen			} 7 otting
Marin Thomiskun			

Kasterupt.

Jahan Anderskun	3 otting. 1 bundegaard	} Hattersleeffhuss tienner.
Hans Nielssen	} 5½ otting. 1 stor bunde- gaard	
Ellen Olluffs		
Las Tøggerssen		
Matz Japtssen	} 4 otting. 1 bundegaard	} Christoffers van Buckvoldtz tienner paa Gram.
Matz Jessen		
Hans Nissen		
Povell Japtssen	} 3 otting. festeguods	
Jurgen Nielssen		
Niels Jessen		
Per Mickellssen	} 2 otting	
Jesper Madtssen		
Niels Nielssen	} 2 otting	
Jes Lauritzssen		
Hans Japtssen	} 2 otting, 1 gaard	
Hans Jurgenssen		
Ebbe Jurgenssen	} 1 gaard. 2 otting	
Peder Hanssen		
Peder Nielssen	} 1 gaard. 2 otting	
Povel Nielssen		
Marcur Ibssen	} 1 gaard. 2 otting	
Hans Krestenssen		
Povel Nielssen	} 1 gaard. 2 otting	
Kresten Ibssøn		
Per Jurgenssen		

Tisit.

Vollborge Lauritzkun	2 otting	} 1 festeguods, capittels- tienner till Ribe.			
Thomas Mickelssen	2 otting				
Per Iffuerssen	3½ otting	} 1 stor bundegaard	} tienner till Hatters- leeffhus.		
Hans Thomissen	} 3½ otting				
Japt Tomissen					
Jes Lauritzssen	3 otting			} 1 bundegaard	
Anders Perssen	2 otting				
Hans Morthenssen	} 4½ otting.	1 festegaard			
Niels Japtssen					
Nis Nissen	2 otting oc	1 gaard	} Christoffers van Buckvoldt tienner paa Gram.		
Nis Simonssen	1 otting	} 1 gaard			
Jurgen Hanssen	1 otting				
Jens Hanssen	} 2½ otting.	1 gaard			
Chresten Nielssen					
Peder Lassen	} 2½ otting.	1 gaard			
Japt Clemetssen					
Hans Nielssen	lidet mere som	2 otting. 1 gaard	} Hennick van Buckvoldt tienner till Nubbell.		
Hans Snedeker	lidet mere som	2 otting. 1 gaard			
Niels Madtssen	lidet mere som	2 otting. 1 gaard			
Hans Lassen	} mesten deell	2½ otting. 1 gaard			
Kresten Lassen					
Matz Perssen					
Peder Perssen	} mesten deell 2½ otting. 1 gaard				

Linnit.

Holden Jessen	} 4 otting, huer 2 er 1 gaard	} festeguods oc tienner till Hattersleeffhuss
Ebbe Perssen		
Tøgge Nissen	2 otting. ½ gaard	
Birritte Seuren	3 otting. 1 bundegaard	} Hattersleeff- huss tiennerre.
Peder Morthenssen	} 4 otting. 1 bundegaard	
Hans Hierritzssen		
Jes Lauritzssen	2 otting. 1 gaard	} Christoffers van Buchvoltz tien- ner till Gram.
Thomas Krestenssen	2 otting. 1 gaard	
Japt Perssen	2 otting. 1 gaard	
Olluff Madtssen, mestendeel	3 otting. 1 gaard	
Laue Laussen	} lidet mere som 2½ otting.	
Jens Simonssen		
Hans Mattissen	2 otting. 1 gaard	
Peder Thomissen	3 otting. 1 gaard	} Hennick van Buckvoldt tienner till Nubbell.
Peder Hierritzssen	2 otting. 1 gaard	

Giellisbro oc Mosmand er en ganske ringe jord till, dog icke lødskiffte jord, men tagen fra di andre, tienner Hennick

van Buchvoltz i Nubbell, oc lagt der till, oc icke tiendis mere aff dennom, som di andre tienner fattis i deris tiende igien.

Summa summarum paa alle fulde og heelle gaarde, som tiender i Gramsogn, 56.

2. I N u s t r u p t sogn ere 47 gaarde.

Nustrupt.

Japt Anderssen	} 4 otting. En stor heel- gaard	} festeguods, Hattersleeff- huss tienner
Matz Staffenssen i Vraa en enstedgaard		
Kresten Perssen	4 otting. 1 gaard	} tienner till Hattersleeff- huis.
Ib Clemetssen	} 4 otting. 1 gaard	
Jept Jenssen		
Holden Ibssen	3 otting. 1 gaard	
Holden Mattssen	} 5 otting. 1 bundegaard	
Lauritz Nielssen		
Per Lauritzssen	} 5 otting. 1 bundegaard	
Søffren Nielssen		
Niels Lauritzssen		
Hans Madtssen	} 2 otting, huer 1 otting en heelgaard	} Godttsk van Ane- velds tienner till Tøstruptgaard. ¹⁾
Matz Bertellssen		
Holden Jurgenssen	2 otting. 1 gaard	

Beck.

Peder Knudtssen	2 otting. 1 gaard	} Hattersleeffhus tienner.
Olluff Lauritzssen	2½ otting. 1 gaard	
Per Lauritzssen	} 2 otting. 1 gaard	
Jens Lauritzssen		
Hans Nielssen	1½ otting. 1 gaard	
Olluff Jessen	2½ otting. 1 gaard	
Bend Jurgenssen	} 3 otting. 1 bundegaard	
Nis Smed		
An Krestens	} 3 otting. 1 bundegaard	
Hans Lauritzssen		
Søren Lauritzssen	} 3 otting, 1 festegaard	
Hans Jurgenssen		
Jept Clemetssen	} 3 otting. 1 gaard	
Jurgen Haussen		

¹⁾ Tyrstrupgaard i Tyrstrup s. Godske von Ahlefeldt, som havde faaet gaarden efter sin fader Henrik Ahlefeldt af Königsförde, solgte den 1599 til Statholder Gert Rantzau, som 9. februar 1617 mageskiftede den med tilhørende gods til kongen. Ved den lejlighed kom ogsaa de to gaarde i Nustrup i Kronens besiddelse. (C. XII. 4. 111) (Landsarkivet i Aabenraa); Kronens Skøder I 389).

Hans Perssen	}	2 otting. 1 gaard	}	Hattersleeffhus tienner.
Jurgen Mouritzssen				
Soren Villantzssen				
Simon Jurgenssen	}	2 otting. 1 gaard		
Jurgen Clemetssen				
Kresten Madtssen				

Colsnap.

Søffren Jurgenssen	}	3 otting. 1 gaard	}	Alle Hattersleeff- huses tienner.
Rasmus Nielssen				
Kiesten Seurensen	}	3 otting. 1 bundegaard.		
Jurgen Perssen				
Hans Markussen	}	4½ otting. 1 bundegaard		
Peder Hanssøn				
Jes Nielssen	}	2 otting. 1 gaard		
Niels Laussen				
Niels Jurgenssen	}	3 otting. 1 gaard		
Jurgen Markurssen				
Laue Jenssen				

Gabbell.

Niels Hanssen	}	6 otting. 1 gaard	}	Hattersleeff- husingis tienner.
Jes Mouritzssen				
Hans Jurgenssen	}	5 otting. 1 gaard		
Seuren Jurgenssen				
Peder Jeptssen	}	6 otting. 1 gaard		
Peder Thomissen				
Matz Nissen	}	5 otting. 1 gaard		
Erik Villantzssen				
Holden Tomissen	}	5 otting. 1 gaard		
Matz Perssen				
Niels Hanssen	}	5 otting. 1 gaard		
Jens Jeptssen				
Per Jurgenssen	}	4 otting. 1 gaard		
Matz Jurgenssen				
Las Jurgenssen	}	4 otting. 1 gaard		
Søffren Nielssen				
Jurgen Morthenssen	}	9 otting. 1 stor bunde- gaard		
Matz Jenssen				
Jes Jeptssen	}	4 otting. 1 gaard		
Ib Jeptssen				
Jens Morthenssen	}	4 otting. 1 gaard		
Peder Jurgenssen				
Melchior Tielloffssen	}	4 otting. 1 gaard	} tienner til vor Frue kiercke i Hattersleeff.	

Lauritz Mouritzssen	4½ otting. 1 gaard	} Christoffers van Buchvoltz tienner paa Gram
Matz Villantzssen	} 4½ otting. 1 gaard	
Jurgen Villantzssen		

Brundelund.

Jept Hanssen	} 4 otting. 1 gaard	} alle Hattersleff- hussis tiener.
Tomes Jeptssen		
Tomes Nielssen	} 4 otting. 1 gaard	
Lauritz Dienssen		
Peder Anderssen	} 4 otting. 1 gaard	
Lauritz Jeptssen		
Hans Jeptssen	} 4 otting. 1 gaard	
Nis Nielssen		

Skiblund. Aalkier.

I Skiblund oc Aalkier haffue di icke ottings jord, dog huer guods er vell saa god som 3 oc 4 otting.

Hans Mouritzssen	} 3 otting. 1 gaard	} tienner till Hat- tersleffhuss.
Tøgge Nielssen		
Bertell Nielssen	3 otting. 1 gaard	
Niels Lauritzssen	} 3 otting. 1 gaard	
Lauritz Knudtssen		
Jeb Villantssen i Aalkier it stort boell, saa møgit som 4 otting. 1 gaard		

Rasmus Jessen nogit nær 3 otting. 1 guods, Christoffers Buckvoldtz tienner till Gram.

3. I Skrydsterupt sogen er 21 gaarde, som tiener.
Lillholt.

Las Tøgerssen	2 otting. 1 gaard	} Hattersleeffhu- sis tiener.
Thomas Anderssen	} 2 otting. 1 gaard	
Tomas Bertellssen		

Skrystrupt.

Hans Rasmussen	1½ otting, 1 heelgaard	} alle ere Hat- tersleeffhussis tienner.
Nis Laussen	} 1½ otting. 1 gaard	
Jept Laussen		
Per Matzen	} 1½ otting. 1 gaard	
Niels Nielssen		
Rasmus Laussen	} 2½ otting 1 gaard	
Hans Jeptssen		
Jesper Pederssen	} 2 otting. 1 gaard	
Jurgen Lauritz		

Tomas Anderssen	}	2 otting. 1 gaard	} alle ere Hattersleeffhusis tienner.
Jens Lauritzssen			
Peder Nissen	}	2 otting. 1 gaard	
Hans Nissen			
Jes Matzen		1½ otting. 1 gaard	
Nis Hanssen	}	2 otting. 1 bundegaard	
Nis Perssen			
Peder Smed			
Tomas Hanssøn	}	1½ otting. 1 gaard	
Nis Laussen			
Jurgen Nissen		2 otting. 1 gaard	
Hans Nissen		1½ otting. 1 gaard	
Hans Laurssen		1½ otting. 1 gaard	
Peder Lauritzssen	}	2 otting. 1 gaard	
Kalle Hanssen			

Uldall.

Markur Tielloffssen		2 otting. En bundegaard	} Hattersleeffhusis tienner.
Peder Trolssen	}	2 otting. 1 heelgaard	
Tielloff Mickelssen			
Michel Perssen	}	2 otting. 1 bundegaard	
Michel Hanssen			
Peder Mickelssen			
Peder Nielssen	}	2 otting. 1 heelgaard	
Hans Mickelssen			

Hørlyck. Niels Hørlyck haffuer icke hans jord y otting, men hand haffuer en stor plogis auffll, en enstedgaard tiennen-
dis till Hattersleeffhus.

Ende paa di 3 sogners tienders beskriffuelsse udi Gram-
herrit.

4. Rangstrupherrit.

Register paa alle decimantes, som findes udi Nør Rangste-
rup herridt.

Anno domini
1599.

Register paa alle decimantes, som findes udi Nør Ranng-
sterup herridt.

1. Herri d s t e d sogenn.¹⁾

Kierregordt.

2 otting. Christenn Persønn ith halt feste godz.

¹⁾ Et ældre, endnu i det 18. aarhundrede brugt, navn for Toftlund sogn.

Musvang.

- 2 otting. Hanns Ovessønn ith halt feste godz, sompt till Lyomkloster och sompt till Hadersleffhuss.

Rømmidt.

- 4 otting. { Michell Hanssønn } en heell festegordt till
 { Hanns Perssønn } Lyomkloster.
 4 otting. { Hanns Matssønn } en heell festegordt till
 { Jenns Nielssønn } Lyomkloster.

Allerup.

- 4 otting. { Per Jenssønn } en heell bundegordt
 { Martenn Nielssen }
 4 otting. { Termenn Tielssen } en heell festegordt
 { Per Tofftlund }
 4 otting. { Per Matssønn } en heell bundegordt
 { Christen Ibssøn }
 4 otting. { Jenns Hanssønn } en heell festegord
 { Per Hanssønn }
 { Kierstinn Hanskun }

Stenderup.

- 1½ otting. Ib Perssønn en heell festegordt
 1½ otting. { Pouell Clemmitssen } en heell festegordt
 { Jes Truelssønn }
 1½ otting. Martenn Jacopssen en heell festegordt
 1 otting. Anders Jerickssen en hall festegordt
 3 otting. { Anders Christenssen } enn heell bundegordt
 { Claus Christenssen }
 { Anders Nielssønn }
 { Claus Nielssønn }
 1 otting. { Nis Dinssønn } enn hall festegordt
 { Per Matssønn }
 2½ otting. { Nis Hanssønn } enn heell festegordt
 { Rasmus Nielssen }
 1 otting. Per Sørrenssønn enn hall festegordt till Lyomkloster.
 2 otting. { Niels Hanssønn } enn heell bundegordt
 { Kalle Martenssen }
 { Christen Skredder }
 { Matz Knudssønn }
 1 otting. { Per Clemmitssen } enn half festegordt
 { Hans Dinssønn }

til Hattersleffhuss.

til Hattersleffhuss.

Ørderup.

4 otting.	{ Christenn Sørenssen Hanns Marckordssen	} enn hell festegordt
4 otting.	{ Pouell Truelssen Rasmus Lassøn	} enn heell festegordt
2 otting.	Hanns Laussøn	enn halff festegord
4 otting.	{ Las Hanssøn Jes Matssøn	} enn heell festegordt
2 otting.	Bunde Sørenssen	enn halff bundegordt

til Hadersløffhuss.

Tofflundt.

2½ otting.	Nis Hanssøn	enn heell festegordt
4 otting.	{ Rasmus Rasmussen Per Jørgenssøn Lauritz Skredder	} enn heell festegord till Riberhuss.
2½ otting.	Lauritz Christenssen	enn heell festegord enn halff bundegord
3 otting.	{ Jenns Jépssøn Matz Jépssøn	} och en otting kircke jord till Herridsted kirke
2½ otting.	Rasmus Sørenssen	enn heell festegordt
Summa 24 godz store och smaa.		

til Haders-
løffhuss.

Her y blant thill Hadersløffhuss 20½, thill Riberhuss 1,
thill Løyum kloster 2½.

3. Tislund sogn.

Gøtterup.

4 otting.	Jep Rasmussøn Anders Jesperssøn	} enn heell festegaard
4 otting.	Bertill Jesperssøn Nis Jonnssøn	} enn heell festegaard
2 otting.	Rasmus Kræmer	enn halff festegaard
4 otting.	Jørgenn Jessøn Laffue Michelssøn	} enn heell festegaard
4 otting.	Jes Hanssøn Jørgenn Lassøn	} enn heell festegaard

til Hadersløffhuss.

Tiislund.

4 otting.	Knud Perssøn Christenn Hanssen	} enn heell festegaard
4 otting.	Hanns Lauritssøn Laffue Jacopssøn	} enn heell festegaardt

4 otting.	Hanns Pouelssen	}	enn heell festegaard
	Marckord Christenssen		
4 otting.	Per Andersønn	}	enn halff festegaard
	Jacob Lauritssønn		
4 otting.	Anders Sørenssønn	}	enn heell festegaard

Aabøll.

4 otting.	Nis Eskessønn	}	enn heell festegaard
	Rasmus Anderssen		
4 otting.	Jep Dinssønn	}	enn heell festegaard
	Lauritz Christenssen		
4 otting.	Matz Jørgenssønn	}	enn heell festegaard
	Lauritz Skredder		
2 otting.	Hanns Smed	}	enn halff festegaard
	Tamis Jeronimussen		
4 otting.	Iffuer Hanssen	}	enn heell festegaard
	Hanns Villandssøn		
4 otting.	Hagenn Christenssen	}	enn heell festegaard
	Tielloff Jørgensen		
4 otting.	Anders Jørgensen	}	enn heell festegaard
	Matz Laussønn		
4 otting.	Hanns Eskessøn	}	enn heell festegaard

Summa paa Tislund sogenn: 16½ godz.
 allsammen til Hadersleffhuss.

2. Befftoft sogenn.

Hyrup.

4 otting.	Chresten Marckordssen	}	enn heell bundegaard
	Hanns Hanssønn		
4 otting.	Niels Hanssønn	}	enn heell bundegaard
	Jes Eskessønn		
2 otting.	Per Nissønn	}	en halff kirckegaard ¹⁾
	Maren Terckels		
4 otting.	Karenn Hanskun	}	enn heell festegaard
	Christen Kiergord		
2 otting.	Christen Kiergord	}	en halff festegaard
	Kierstin Nissis		
2 otting.	Niels Hanssønn	}	en halff bundegaard
	Hans Lassønn		
4 otting.	Per Simenssønn	}	enn heell bundegaard
	Michell Tielløffssen		

¹⁾ D. v. s. en gaard, der tilhører kirken.

Vraa.¹⁾

Lauritz Hanssen	}	enn heell bundegaard	} til Hadersleffhuss.
Nis Jessønn			

Befftofft.

4 otting.	Molte Nielsønn	}	ith kircegodz	} til Hadersleffhuss.
	Kierstin Andersis			
4 otting.	Christen Hanssønn	}	enn heell bundegaard	
	Niels Hanssønn			
4 otting.	Claus Nielsøn	}	enn heell bundegaard	
	Iffuer Eskessøn			
4 otting.	Jes Hanssønn	ith heelt godz, halt kircke jord och halt feste		
2 otting.	Karen Nielskun	enn halff festegaard		

Strandelhiørnn ligger udi Sønder Rangsterup herridt.²⁾

2 otting.	Christen Nissønn	enn heell festegaard	} till Hadersleff.
2 otting.	Anders Hanssønn	} enn heell festegaard	
	Hanns Hanssønn		} enn heell bundegaard
4 otting.	Christen Iffuerssen	} till Brunlund. ³⁾	
	Anne Martens		
2 otting.	Iffuer Jepssønn	} enn heell festegaard	} til Hadersleffhuss
2 otting.	Jørgen Perssønn		
2 otting.	Jørgen Hanssen	} enn heell festegaard	
2 otting.	Rasmus Matssen		
2 otting.	Eske Rasmussen	} enn heell festegaard	
2½ otting.	Gunder Niskunn		enn heell festegaard
1 otting.	Jenns Anderssen	enn halff festegaard til Brunlundt.	
3½ otting.	Jes Jenssønn	} enn heell bundegaard	} till Brunlundt.
	Hanns Matssen		
2½ otting.	Hanns Anderssen	} enn heell festegaard	} til Hadersleffhuss.
	Ung Christen Nissen		

Udi Gram herridt.

Jerstoldt.⁴⁾

Per Hanssen	}	enn heell festegaard	} til Hadersleffhuss.
Hans Nielssen			

¹⁾ 6. juli 1583 skødede Karen Gyldenstjerne enstedgaarden Vraa til kongen (Kronens Skøder I 268); det er muligvis denne gaard, der er tale om her.

²⁾ Sønder-Rangstrup herred hørte under Aabenraa amt, men der fandtes dog en del strøgods heri, som laa til Haderslevhus. Dette forhold havde særlig betydning, saalænge Aabenraa amt var gottorpsk og Haderslev amt kongelig.

³⁾ Aabenraa amt kaldes ofte Brundlund efter slottet, hvor amtmanden boede.

⁴⁾ Nu: Neder-Jerstal.

Per Christenssen	}	enn heell festegaard
Niels Sørenssen		
Christen Perssøn	}	enn heell festegaard
Matz Pouelssen		
Sørenn Ibssønn	}	enn heell festegaard
Nis Jepssønn		

Udi Nør Rangstrup herridt.

Oloff Perssen	}	enn heell festegaard
Niels Jepssen		

Udi Nør Rangsterup herridt.

3 otting.	Nis Laussønn	enn heell festegaard	
3 otting.	Hans Hanssønn	}	enn heell festegaard
	Sørenn Eskessen		
4 otting.	Hanns Mounssen	}	enn heell bundegaard
	Matz Mounssønn		
4 otting.	Michell Ibssønn	}	enn heell bundegaard
	Per Ibssønn		
3 otting.	Ib Simenssønn	}	enn heell festegaard
	Nis Perssønn		
3 otting.	Hanns Jessønn	}	enn heell festegaard
	Hanns Lauritssen		
4 otting.	Michell Jepssønn	}	enn heell bundegaard
	Jes Lauritssønn		

Til Hadersleffhuss.

Summa paa Befftofft sognen 34½ godz.

Deriblant til Brunlund 2½, de andre allesammen til Hadersleffhuss.

4. Aggerskoff sognen.

Gammelskoff.

Matz Simenssønn	}	enn heell festegaardt
Jørgen Simenssønn		
Per Sørenssønn		

Galstedt.

2 otting.	Per Iffuerssen	enn heell festegaardt	
1 otting.	Iffuer Jessønn	enn halff festegaardt	
2 otting.	{ Per Jessønn	}	enn heell festegaardt
	{ Tøge Perssen		
2 otting.	{ Christenn Jessønn	}	enn heell festegaardt
	{ Tage Hanssen		
2 otting.	Per Hanssønn	enn heell festegaardt	

Til Hadersleffhuss.

2 otting.	Jes Hanssønn	}	enn heell bundegaardt
2 otting.	{ Olloff Knudssen		
	{ Tøge Knudssen	}	enn heell festegaardt
2 otting.	{ Jep Høg		
	{ Jesper Nielssen		

Ranngsterup.

Sidsell Jørgens	}	enn heell festegaardt
Jonn Perssønn		
Jørgenn Nissønn	}	enn heell bundegaardt
Laffue Hanssønn		
Christen Hanssønn	}	enn heell festegaardt
Per Lassønn		
Per Nissønn	}	enn heell festegaardt
Christen Iffuersssen		
Barrebra Nissis	}	enn heell festegaardt
Marenn Jessis		
Christen Martenssen	}	enn heell festegaardt
Marenn Laffuis		
Hans Jacopssønn	}	enn heell bundegaard

Ranngsterup gorde.

Nis Christenssønn	enn heell festegaardt
Hanns Perssønn	enn heell festegaardt

Sindith.

Per Martenssønn	}	enn half bundegord
Tersten Hanssønn		

Oxgaardt.

Terstenn Lauritssen	enn half festegaardt
---------------------	----------------------

Langelundt.

Nis Iffuerssøn	}	enn heell bundegaardt
Henrick Lauritssen		
Hanns Jebssønn		

Mellerup.

Jørgenn Hanssønn	}	enn heell bundegaardt
Jørgen Suder		
Marten Tøgssønn		
Christen Suder		
Jes Laussønn		
Nis Jepsønn	}	

til Hadersleffhuss.

Vellerup.

3 otting.	Marten Anderssen Jenns Martenssen	} enn heell bundegaard enn halff festegaardt
2 otting.	Iffuer Ibssønn	
4 otting.	{ Bunde Hanssønn Matz Pouelssen Bertill Hanssønn	} enn heell bundegaard
4 otting.	{ Niels Hanssen Michell Heinssen	
3 otting.	{ Christen Hanssen Tersten Hanssen	} en heell festegaard, Ly- omkloster tiener under Her Johanni Adolpho.

Burlundt.¹⁾

2 otting.	{ Terstenn Nissønn Pouell Hanssønn	} enn heell festegaardt
2 otting.	{ Jep Bundssen Per Anderssen	
2 otting.	Niels Ebbessønn	enn heell festegaardt
2 otting.	{ Per Hanssønn Jørgen Peessen	} enn heell festegaardt
1 otting.	Per Rasmussen	
2 otting.	{ Hanns Jenssønn Per Anderssønn	} enn heell festegaardt
2 otting.	Hanns Mellerup	
2 otting.	{ Dinis Bundssen Bunde Matssen	} enn heell festegaardt
2 otting.	{ Iffuer Bundssen Per Anderssen	
2 otting.	{ Iffuer Jonssønn Per Simenssønn	} enn heell festegaardt
2 otting.	{ Per Michelssønn Rasmus Bertilsenn	
2 otting.	{ Bunde Nissønn Bertill Perssønn	} enn heell festegaardt
2 otting.	{ Per Jenssønn Anders Rasmussen	

til Hadersleffhuss.

¹⁾ Bovlund.

Aggerskoff.

4 otting.	{ Las Hannssønn Las Jenssønn	} enn heell festegaardt
4 otting.	{ Niels Hanssønn Hanns Kallessønn Maren Pouels	} enn heell bundegaardt
3 otting.	Pouell Matssen	enn heell festegaardt
2 otting.	Pouell Jonssønn	enn halff festegaardt
3 otting.	Hanns Jonssønn	enn heell festegaardt
4 otting.	{ Pouell Nielssen Rasmus Suder	} enn heell festegaardt
2 otting.	Kalle Jesperssen	enn halff bundegaardt
½ otting.	Niels Terckelssønn	sognedegenn. En halff otting jorde. Festegodz

til Hadersleffhuss.

Gesterup.

4 otting.	{ Hanns Olloffssen Christen Ibssønn	} enn heell bundegaardt
5 otting.	{ Anders Bundssen Bunde Anderssen	} enn heell bundegaardt
2 otting.	Hanns Jessønn	enn halff festegaardt
9 otting.	{ Iffuer Olloffssen Christenn Jessønn Jerick Anderssen Lauritz Perssønn	} enn heell bundegaardt
9 otting.	{ Anders Jørgenssen Jens Perssen Offue Hanssen Jørgen Sørenssen	} enn heell bundegaardt

Nitterskier.

Christenn Nissønn enn halff festegaardt.

Summa 48 gaarde och enn hall otting och decimantes 99.

Alle til Hadersleffhuss foruden 1 til Lyomkloster.

5. B r a n d e r u p sogn.

Branderup.

2 otting.	Las Hanssønn	} enn heell festegaardt
2 otting.	Jes Moltessøn	
2 otting.	Per Hanssønn	} enn heell festegaardt
2 otting.	Nis Ibssønn	
2 otting.	Per Hanssønn	} enn heell festegaardt
2 otting.	Jørgenn Jensssen	

till Ha-
dersleffhuss.

3 otting.	Mette Niskun	} enn heell festegaardt
1 otting.	Hanns Mattissen	
3 otting.	Hanns Villandssen	} enn heell festegaardt
1 otting.	Matz Lauritssen	
2 otting.	Ellenn Pers	} enn heell festegaardt
2 otting.	Søreun Jenssen	
2 otting.	Jep Martenssen	} enn heell bundegaardt
3 otting.	Nis Jørgenssønn	
3 otting.	Hanns Jessønn	} enn heell bundegaardt
3 otting.	Hanns Lauritssønn	
2 otting.	Hanns Hanssønn	enn lidenn bundegordt

Reffslund.

4 otting.	Karenn Jørgens	enn heell festegaardt
-----------	----------------	-----------------------

Rurup.

2 otting.	Per Ibssønn	} enn heell festegaardt
	Per Knudssen	
2 otting.	Per Nissønn	} enn heell festegaardt
	Hanns Kiergord	
2 otting.	Per Friis	} enn heell festegaard
	Bunde Perssen	
4 otting.	Jenns Mattissen	enn heell festegaardt
1 otting.	Per Ibssønn	enn halff festegaardt
4 otting.	Hanns Christenssen	} enn heell bundegaardt
	Claus Bundssen	
2 otting.	Ib Sørensønn	} enn heell bundegaardt
	Hanns Sørenszen	
4 otting.	Per Mattissønn	} enn heell bundegaardt
	Matz Terckelssen	
2 otting.	Per Bertilssønn	} enn heell bundegaardt
	Nis Anderssønn	
2 otting.	Nis Jenssønn	} enn heell bundegaardt
	Niels Kiergordt	

til Hadersleffhuss.

Hanns Skredder enn tofftmand och hæffuer nogid stuffjord¹⁾ och inthet eng och tiener till Lyom closter.

Summa 19½ gaa[r]de.

Alle til Hatersleffhuss foruden en til Lyomkloster.

¹⁾ D. v. s. jord uden for fællesskabet.

Ego Matthias Jacobi pastor ecclesie Herrested manu propria testor.¹⁾

5. 6. Møgletynder sogns decimanter hele oc halfuue gaarde optegnit oc huorheden de tiene.

Anno 1599, quinto septembris.²⁾

Mogeltunder.

Daler.

Emmerløv.

Møgletynder bierck,³⁾ som hører erlige oc velbyrdige mand Benedicto Rantzov⁴⁾ til Møgletynder til, haffuer 2 sogner, som er Møgletynder oc Daler sogne.

Møgletynder sogn haffuer 6 byer ved naffne: 1. Møgletynder. 2. Aabylling. 3. Canickhuse. 4. Bynderby. 5. Tuehale oc 6. Galliehuse.

Første By.

Møgletynder by.

¹⁾ Bevidnes med egen haand af mig Mads Jakobsen, præst til Herrested Kirke. Mads Jakobsen var præst i Toftlund (Herrested) fra omkr. 1578 til 1615. Naar han bevidner optegnelsen for Nørre-Rangstrup herreds vedkommende, maa det antages, at han paa dette tidspunkt har været herredsprovst, hvad han da formodentlig er blevet i 1592, efter at den daværende provst Terkel Madsen til Agerskov havde resigneret. (Arends: anf. værk I 389. II 51, III 100).

²⁾ Den femte september.

³⁾ Møgeltønder slot nævnes allerede i 1258 som hørende under Ribe bispestol, og senere omtales Møgeltønder birk (Møgeltønder og Daler sogne), som ved reformationen kom under kronen, der bortforleenede det som et særligt len. Den 5. august 1583 skødedes det til Benedikt Rantzau, men tilbagekøbtes 31. oktober 1599 og lagdes aaret efter under Riberhus (Kinch: anf. sted I 67 og 366, Kr. Erslev: Danmarks Len og Lensmænd i det sextende Aarhundrede I 39, II 69 og 39). 1661 solgtes birket med mere gods til Hans Schack (Kronens Skøder II 102 ff.), og da grevskabet Schackenborg nogle aar efter oprettedes, kom det til at høre til dette. Den 31. juli 1807 overdroges birkeretten dog til kongen, og 1810 lagdes birket sammen med Ballum birk. I 1844 forenedes de begge med Lø herred. Lensregnskaber fra den nærmeste tid efter 1600 findes i Rigsarkivet.

⁴⁾ Benedikt Rantzau (død omkring 1615) tjente først hertug Adolf, men traadte senere i kongens tjeneste. Han var en stridbar og haard herre, som kom i strid med kapitlet i Ribe og med Haderslev bys øvrighed, ligesom bønderne i Møgeltønder birk førte klage over ham.

1. Haffuer 20 hele oc 7 halffue gaarde, som effterfylger:

hele gaarde.	Laurentz Christensøn Andress Nilsøn Nis Hansøn Nils Søffrinsøn Mattis Persøn Christen Hansøn Mom Nilsøn Hans Andressøn	tiene til Møgletynder.
hele gaarde.	Nils Persøn Per Persøn Hans Harris Andres Clementsøn Per Momsøn Laurenttz Perssen Mattis Hanssen Nils Hanssen Naamen Perssen Hans Feddersøn Per Kamp Nis Perssen	tiene alle til Møgletynder.
halffue gaarde.	Hans Christensøn Per Jensøn Nis Hansøn Hans Tomssen Nils Oluffsøn Per Nilsøn	

Andres Hansøn haffuer en halffgaard, som slaattens plogmand aff offrigheden paa Møgletynder haffuer tilforne fait aff slaatz marcken udgraaffuen¹⁾

Carsten Laurentzen haffuer en liden halff gaard oc bruger dertil kierkens land, men giffuer aarlige skyld til Møgletynder slaat, men nu tiuskis(!) deth om, at landit icke brugis til rette staffnen.

Herforuden er præstegaarden meth²⁾ degnehusit beliggendis udi Møgletynder by, oc haffuer præsten lige ved de andre hele gaarde i byens marck moxen³⁾ 9 ørtig⁴⁾ sæd, men degnen hen ved 2 ørhtig.

¹⁾ Det vil sige, at gaardens tilliggende er skilt ud fra hovedgaardens mark.

²⁾ Er skrevet to gange.

³⁾ Næsten.

⁴⁾ En ørtug rug var 10 skæpper, en ørtug byg 12 skæpper og en ørtug havre 20 skæpper (Nordisk Kultur XXX 205 f.).

Anden by.

2. Aabylling¹⁾ ere 20 hele gaarde, som enlig ude meth en aa ved naffn Vidaa paa høye verge for flodens skyld langt fra hin anden bo, oc nogle aar saa de oc høste lidit, nogle intet, for offuerstoer bryndis, vedskis oc haffflodens skyld, effter som aarene ere til. Dog faa de ocsaa undertiden gaat korn effter deris sæd.

hele gaarde.	<table> <tbody> <tr><td>Oluff Ryter</td></tr> <tr><td>Per Nilson</td></tr> <tr><td>Jens Hansøn</td></tr> <tr><td>Hans Nissøn</td></tr> <tr><td>Jacob Nissøn</td></tr> <tr><td>Laurentz Anderssøn</td></tr> <tr><td>Fester Røvertsøn</td></tr> <tr><td>Kell Bosøn</td></tr> <tr><td>Pop Lydsøn</td></tr> <tr><td>Andress Esschildsøn</td></tr> <tr><td>Hans Tomsøn</td></tr> <tr><td>Nan Andressøn</td></tr> </tbody> </table>	Oluff Ryter	Per Nilson	Jens Hansøn	Hans Nissøn	Jacob Nissøn	Laurentz Anderssøn	Fester Røvertsøn	Kell Bosøn	Pop Lydsøn	Andress Esschildsøn	Hans Tomsøn	Nan Andressøn	<table> <tbody> <tr><td>tiene alle til</td></tr> <tr><td>Møgletynder</td></tr> <tr><td>slaat.</td></tr> </tbody> </table>	tiene alle til	Møgletynder	slaat.
Oluff Ryter																	
Per Nilson																	
Jens Hansøn																	
Hans Nissøn																	
Jacob Nissøn																	
Laurentz Anderssøn																	
Fester Røvertsøn																	
Kell Bosøn																	
Pop Lydsøn																	
Andress Esschildsøn																	
Hans Tomsøn																	
Nan Andressøn																	
tiene alle til																	
Møgletynder																	
slaat.																	
hele gaarde.	<table> <tbody> <tr><td>Raade²⁾</td></tr> <tr><td>Broder Matzøns godtz</td></tr> <tr><td>Boy Oxens 2 gaarde</td></tr> <tr><td>Jens Todsons</td></tr> <tr><td>Bo Jensens</td></tr> <tr><td>Brinck³⁾</td></tr> </tbody> </table>	Raade ²⁾	Broder Matzøns godtz	Boy Oxens 2 gaarde	Jens Todsons	Bo Jensens	Brinck ³⁾	<table> <tbody> <tr><td>bruger velb[yrdige]</td></tr> <tr><td>Bene[dict] Rantz[ov]</td></tr> <tr><td>sielff.⁴⁾</td></tr> </tbody> </table>	bruger velb[yrdige]	Bene[dict] Rantz[ov]	sielff. ⁴⁾						
Raade ²⁾																	
Broder Matzøns godtz																	
Boy Oxens 2 gaarde																	
Jens Todsons																	
Bo Jensens																	
Brinck ³⁾																	
bruger velb[yrdige]																	
Bene[dict] Rantz[ov]																	
sielff. ⁴⁾																	

Per Jørgensøn en hell gaard, er hospitals tiener i Ribe.

¹⁾ Aabølling maa, som det fremgaar af beskrivelsen, være identisk med den by, der nu hedder Ved Aaen. Det synes underligt, at Brink, der ligger i sognets modsatte ende lige syd for grænsen mellem Daler og Møgeltønder sogne, er medregnet hertil, men ogsaa i skødet af 5. september 1661 nævnes den og Raade mellem gaardene i Ved Aaen (Kronens Skøder II 103).

²⁾ Raade er navnet paa en gaard, som til 1847 var fæstegaard under Schackenborg og i 1904 købtes af den preussiske stat.

³⁾ Brink var en enestegaard, som i 1680erne matrikuleredes til godt 24 tønder hartkorn (Trøjborg godsarkiv (i Landsarkivet i Aabenraa) nr. 4. Matriklerne 1686).

⁴⁾ Dette og lignende udtryk senere i registret maa betyde, at disse gaardes jord er lagt under hovedgaardens drift. I det 16. og 17. aarhundrede var det ret almindeligt, at hovedgaardens mark saaledes udvidedes paa bøndergaardenes bekostning. Den økonomiske baggrund herfor var de stigende kornpriser, der især skyldtes den forøgede metalproduktion.

Tridie by.

3. Canickhuss¹⁾ haffuer en hell oc 2 halffue gaarde, som ere:

Søffrin Frantzøn	1 hell gaard	
Tode Hansøn	} to halffue gaard.	
Nis Andressøn		

Fierde by.

4. Byderby haffuer 10 hele oc 10 halffue end en fierde part gaarde.

hele gaarde.	}	Hans Tomssen	} tiene alle til Møglet[ynder].
		Grimme Hansøn	
		Nils Huensøn	
		An Niskune	
		Hune Perssen	
		Per Hunessen	
halffue gaarde.	}	Lass Jessøn	
		Termen Mickelssen	
		Matz Mickelsøn	
		Christen Andressøn	
		Paul Hunesøn	

Esschild Perssen haffuer en fierde part gaard, tienendis til Møgletynder slaat.

hele gaarde.	}	Matz Kock	} tiene til Kuxbyl. ²⁾
		Nils Søffrinsøn	
		Hans Christensøn	
halffue gaarde.	}	Hans Kallesøn	

Trægaard, som er en hell gaard, haffuer erlige oc velbyrdige mand Carsten Rosenkrantz³⁾ til Koxbyl lagt slæt øde.

Per Andressøn haffuer en halff gaard, tiener til Tystrop gaard.

¹⁾ Navnet kommer af, at gaardene laa til kapitlet i Ribe. Et kapitels medlemmer kaldtes kanniker.

²⁾ Kogsbøl i Emmerlev sogn tilhørte i over 200 aar slægten Rosenkrantz. Paa denne tid ejedes den af Carsten Rosenkrantz, der i 1604 solgte den til sin broder Christoffer Rosenkrantz, 1649 kom gaarden til hertugen, og efter en tid at have været i Ahlefeldternes besiddelse kom den i 1696 atter til hertugen (Festgabe für Anton Schifferer 166).

³⁾ Carsten Rosenkrantz var søn af Bendix Iversen Rosenkrantz og ejede foruden Kogsbøl ogsaa flere andre gaarde, blandt andet Kambo i Norge (Danmarks Adels Aarvog 1910. 443 f.).

Fedder Bosøn haffuer en halff gaard, tienendis til Tyn-
derhuss.

Jes Tomesøn }
Nørtoffte } ere to smaa halffue gaarde, liggendis
til Møgletynder kiercke oc haffue ingen dell i foerte¹⁾ eller gre-
sening meth andre bymendene, aleniste huad sædland oc enge-
fene,²⁾ de haffue, er kierkens jord, oc er Nørtoffte nu øde.

Femte by.

5. Tuehale haffuer 5 hele oc 2 halffue gaarde, som ere:

hele gaarde.	{	Hans Nilsøn	{	tiene til Møgletynder.
		Jep Hansøn		
		Jørgen Lyddickssen		
		Christen Harris		
		Jens Addressøn		
halffue gaarde.	{	Andress Nilson	{	tiene til Koxbyl.
		Andres Addressøn		

Siette by.

6. Galliehuse haffuer en hell oc 2 halffue gaarde, som ere

halffue gaarde.	{	Harek Naamensøn	en hell gaard	{	tiene til Møgletynder.
		Harek Naamensøn			
		Nis Naamensøn			

Skal fordy vere i Møgletynder sogn 57 hele oc 23 halffue
gaarde oc en fierde part gaard, foruden Carsten Laurentzøns.

Iblant disse forskreffne decimantes haffuer høybaarne
furste hertuch Johan Adolff, min naadige herre, en halff gaard.

Item erlige oc velbyrdige mand Bened [ict] Rantzov til Møg-
letynder haffuer 52 hele oc 13 halffue gaarde, uden den fierde
paart gaard i Bynderby oc Carsten Laurentzens i Møgletynder,
som om trættis.

Riper capitull haffuer en hell oc 2 halffue gaarde.

Riper hospitall haffuer en hell gaard. Carsten Rosenkrantz,
velbyrdige mand til Koxbyl, haffuer 3 hele oc fire halffue
gaarde.

¹⁾ Forte er egentlig det samme ord som fortov. Det betyder dels en indgærdet eller heget vej, ad hvilken kreaturerne drives til eller fra byen, dels den aabne plads midt i byen, der var fælles vej og benyttedes som byens samlingssted, som gaardsplads for de omliggende gaarde og lignende.

²⁾ En fenne er et stykke land i marsken, som ved brede grave er adskilt fra de omliggende jorder.

Oc erlige oc velbyrdige mand N. N. til Tyrstrop gaard haffuer en halff gaard.

Noch kierkens 2 smaa halffue gaarde.

Laurentius Thomæus,¹⁾ sognepræst i Møgletynder, min egen haand, den 5. september. Anno 1599.

Daler sogn.

En sandferdig beskriffuelse eller register paa, hvor mange decimantes, hele eller halffue gaarde, der ere udi Daler sogn, oc hves tienere de ere.

Anno [15]99.

Da ligger Daler sogn udi Megeltunder bierck oc haffuer tiillforn haffdt Vistby tiill en annex, oc ere udi same sogn icke uden halfftridie byer, som ere: 1. Daler. 2. Østerby oc en part aff 3. Gerdrup.

Daler by.

Jep Anderssen	1 gaard	} tiill Tunderhuss
Anders Høffuering	½ gaard bundegodtz	
Matthis Moritzssen	½ gaard bundegodtz	
Ib Esperssen	2 part aff en bundgaard	
Jens Krag	½ gaard	} tiill Lyomkloster.
Niels Pederssen	½ gaard	
Jes Hanssen	1 gaard	} tiill Megeltunder
Anna Moritzis	1 gaard	
Atzer Laurtzssen	1 gaard	
Knud Pederssen	1 gaard	
Moritz Laurtzssen	1 gaard	
Peder Krag	½ gaard	
Moritz Bleg	½ gaard	
Nan Monssen	1 gaard	
Junkeren lader bruge	1 gaard	
Anders Anderssen	1 gaard	
Erick Nielssen	1 gaard	
Jes Nielssen	1 gaard	
Laurtz Pederssen	1 gaard	
Moritz Atzerssen	½ gaard	
Lax Tyxssen	½ gaard	

¹⁾ Laurits Thomsen var præst i Møgeltønder 1586—1614. Han blev brændt i 1614, samtidig med at hans hustru og datter halshuggedes for utugt, blodskam og drukkenskab (Arends: anf. sted II 314 og Kinch, anf. sted II 322).

Østerby.

Knud Hanssen 1 bondegaard }
 Jens Krag tridie part aff en bondegaard } Tunderhus.

Benedicts lader brug	1 gaard	} tiill Megelltunder.
Rasmus Hanssen	1 gaard	
Benedicts lader bruge	1 gaard	
Benedicts lader brug	½ gaard	
Hans Ibssen	½ gaard	
Nis Poulssen	½ gaard	
Christen Hanssen	½ gaard	
Benedicts lader brug	½ gaard	
Benedicts lader bruge	1 gaard	
Laurtz Hansen	½ gaard	
Benedicts lader brug	1 gaard	
Simon Hanssen	1 gaard	
Ade N.	1 gaard	
Cilie Anderssen	½ gaard	
Jes Hanssen	½ gaard	
Ib Hanssen	½ gaard	

Gerdrup.

Niels Tyxssen }
 Ib Nielssen } 1 bondegaard. Tunderhus tiener.

Tyge Boyessen Fierdepart aff en gaard. Christoph[er]
 Rosenkrandz.¹⁾

Jens Pederssen	½ gaard	} tiill Megel- tunder.
Boye Laurtzssen	½ gaard	
Benedicts lader bruge	3 parte aff en gaard	
Peder Skrødder	½ gaard	
Hans Søffrinssen	1 gaard	
Tyge Anderssen	½ gaard	

¹⁾ Christoffer Rosenkrantz havde Høgsbrogaard i Hviding sogn og Hundebæk i Malt herred. Han blev i 1609 arresteret, og overbevist om dokumentforfalskning dømtes han aaret efter æreløs og til at miste sin hals. Den 23. marts 1610 blev han henrettet i København (Danmarks Adels Aarvog 1910, 443, Historisk Tidsskrift 4. række, 3. bd. 518 ff).

Christen Gregerssen	haffuer lidet kirkens	}boer paa Megel- land. }tunder grund.
Matz Sckredder	haffuer lidet kirkens	
	land.	}boer paa Trøyeborg ¹⁾ }grund.
	land.	

In summa:

Ere derfaar udi Daler sogn effter hæle gaarde att regne 35 gaarde, $\frac{1}{2}$ gaard ringer oc noget kirkens land.

Der iblandt ere 22 hæle gaarde, en haffuer tre parte aff en gaard, en haffuer thu parte aff en gaard, 21 halffue gaarde, en haffuer tridie part aff en gaard, en haffuer fierde part aff en gaard, oc thu haffue huer lidet kirkens land.

Der iblant ere tiill Tunderhus 5 gaarde. Tiill Lyomkloster 1 gaard. Tiill Megeltunder 28 gaarde oc en fierde part gaard. Tiill Christoph[er] Rosenkrantz fierde part aff en gaard.

Oc siden de thu mend, som haffue det kyrckens land att bruge, aff huilke den ene boer paa Trøyeburg grund, den anden paa Megeltunder grund.

Men saa meget i sønderlighed Gerdrup by vedkommer: Da haffue alle indbygere i same by, huad heller de boe paa den sønder eller nør rey i byen, giffuet af arils tid tienden aff dett ægerland, de haffue sønden Gerdrup paa Daler sogn marck, tiill Daler kirck og prest, men nu vell ni samfelde aare haffuer v[elbyrdig] Peder Rantzouv tiill Trøyeburg ladett alle dem, som boe paa den nør rey i same by, giffue ocsaa den tiende aff det korn, som voxer sønden byen paa Daler sogn mark, tiill Vistbiy kirck oc prest, oc kand prestens deell der aff aarlig beløbe 8 ørtig korn, kierkens oc saa meget, thi de ere $3\frac{1}{2}$ gaarde uden gadehusmend.

Dette forskreffuene bekiendes ieg Peder Hanssen,²⁾ sognprest i Daler sogn, med egner haand.

Peder Hanssen, sogneprest
udi Daler.

¹⁾ Trøjborg var en tid i Limbekkernes eje, men erhvervedes i 1497 af dronning Margrethe, som derefter pantsatte det til Ribe bispestol. Efter reformationen kom det til kronen, som 1579 mageskiftede det med tilhørende gods til Peder Rantzau. I mageskiftet brevet hedder det, at Peder Rantzau skal besidde godset med samme højhed og rettighed som kronen, baade med herredsting, herredstings ret, strøm, jus patronatus og i andre Maader. At en enkelt mand saaledes erhvervede et helt herred, var et enestaaende tilfælde (Kinch: anf. sted I 267 ff., Erslev: anf. sted I 137. Jyske Samlinger 5. række, 2. bd. 338 ff., Kronens Skøder I 216 f.).

²⁾ Peder Hansen var præst i Daler 1590—1634 (Arends: anf. sted I 192).

Emmerløv kircke (huor til M[agister] Erasmus Heitmand¹⁾ aff Kongelig Mayestættis naade haffuer jus patronatus²⁾) ligger udi Høffuers herrit. Oc i samme sogn er atskillige tienere: en part er Kongelig Mayestættis oc kronens tienere, en part ligger til Gotterup, en part til Koxbyll (som erlige oc velbyrdige Charsten Rosenkrantz besidder), en part till Synnergort³⁾ (som tilhører Otto Rosenkrantz).⁴⁾ Oc følger nu effter en visse fortegnelse paa allis deris brugning, som giffuer tiende.

Men effterdi der ligger ganske lidet eng til deris gorde oc brugning, giffuer Emmerløv sognmend slet ingen quægtiende.

Disligst effterdi de haffuer saare yden rogsæd, oc deris almindelig sæd er vaaresæd, byg oc havre, giffuer de icke heller anden tiende ind en visse tiende udi reent byg, baade til kircken, ærchidegn oc presten.

I Emmerløv sogn er 4 byer: 1. Emmerløv, 2. Gammelby, 3. Nørsersleff oc 4. Synder Sersleff.

Udi Emmerløv sogn er disse effterfølgende mend, som haffuer heelegorde oc tiener til capittel i Ribe:

Nis	Terkelssøn	Heelegord til capittel i Ribe er 3.
Anders	Hanssøn	
Knud	Hanssøn	
met den encke Est Knuds.		
De, som haffuer halgaard oc tiener ocsaa til capittel i Riibe, er:		
Bo	Nissøn	Halgaard til capittel i Ribe er 10.
Niels	Pederssøn	
Madtz	Hanssøn	
Anders	Hanssøn.	
Em	Nissøn.	
Hans	Jepssøn.	
Jehan	Nissøn.	
Michel	Lauritzøn.	

¹⁾ Rasmus Heitman var ærkedegn i Ribe fra 1581 til 1602. Til ærkedegnens prælatur var Brøns og Emmerlev sognekald annekteret; indtægterne deraf var henholdsvis 24 og 22 ørter korn, foruden 10 skæpper byg af et bol i Emmerlev sogn (Kinch: anf, sted II 510 ff.).

²⁾ Kaldsret.

³⁾ Søndergaard i Emmerlev sogn skal være bygget af Erik Iversen Rosenkrantz, der havde Kogsbøl 1479—1496. Efter Otto Rosenkrantz' død fik den fælles ejer med Kogsbøl.

⁴⁾ Otto Rosenkrantz levede 1602, men var død 1625. Han var broder til Christoffer og Carsten Rosenkrantz (Danmarks Adels Aarvog 1910, 443).

Chresten	Pederssøn.	} 2 mend om it halgaard.
Jes	Pederssøn.	
Anders	Laurizøn	

Hospitaals tienere til Riibe, som haffuer
heelegaarde, er disse:

Tyge	Otssøn	} disse tu haffuer en helgord.
Hans	Nissøn	
Nis	Boisøn	} disse trei haffuer en heelgord.
Eskel	Trulssøn	
Hendrick	Badsker	
Hans	Skreder	} disse tho haffuer en gord.
Peder	Murmand	

De, som haffuer halffgaarde, er disse til
hospitaalit i Riibe:

Matz	Mogenssøn.
Lauritz	Anderssøn.
Jens	Nissøn.
Ib	Hanssøn
Peder	Lauritzøn.
Lauritz	Nielssøn.
Nis	Peterssøn.
Hans	Madzøn,
Thamis	Anderssøn.
Søffren	Lauritzøn.

Tynderhuss tienere udi Emmerløv sognen, som
haffuer heelegorde, er:

Lauritz	Hanssøn.
Peder	Jepssøn.
Hans	Hanssøn.
Jens	Christenssøn.
Peder	Anderssøn.
Anders	Lauritzsøn.
Anders	Søffrensøn.
Hans	Lauritzøn.
Anders	Terkelssøn.
Anders	Nielssøn.
Jens	Smidt.

Heelegorde til hospital
i Riibe er 3.

Halffgorde til hospital
i Riibe er 10.

Tynderhuss heele
gorde er 11.

Halffgaarde til Tynderhuss:

Jep	Hanssøn.	
Povel	Hanssøn.	
Anders	Ibssøn.	
Hans	Jegessøn.	
Hans	Skreder.	
Nis	Pederssøn	disse tho haffuer
Suen	Anderssøn	en halffgord.

Tynnerhuss halffue
gore er 6.

Troiborre tiener, som haffuer heelegorder, er:

Hans	Hanssøn	} disse tho haffuer en heel gord.
Jens	Christenssøn	
Anders	Laurssøn	} disse tho haffuer en heelgord.
Anders	Søffrenssøn	

Heelegorde
til Troiborre
er 2.

De, som haffuer halffuegaard:

Niels	Tranborre.
Jep	Anderssøn.
Nis	Mogenssøn.
Anders	Thamssøn.

Halgord
til Troiborre
er 4.

Koxbyll tiener, som haffuer heelegorde, er disse:

Chresten	Hanssøn.	
Hans	Olluffssøn	} disse tho haffuer en heelgord.
Mattis	Anderssøn	
Hans	Mattissøn.	
Tielluff	Anderssøn.	
Hans	Søffrenssøn.	
Povel	Pederssøn.	
oc Ib		

Koxbyll tieners
heelgord er 6.

Koxbyll tiener, som haffuer halffuegord:

Mattis	Søffrenssøn.	} disse gaarde lader nu Charsten Rosenkrantz bruge alsammen, som dog haffuer verit besot met disse forskreffuene bønder for faa aar si- den.
Hans	Mogenssøn	
Anders	Oussøn	
Peder	Bennitzøn	
Ib	Borre	
Hans	Juvenssøn	
Hans	Anderssøn	
Nis	Anderssøn	
Peder	Matzøn	
Lauritz	Lassøn	
Ebe	Nielsøn	

En halff gord foruden
disse forskreffuene 10 gotz.

Syndergordsz tienere, som haffuer smaa
heelegorde, er:

Suennick	Anderssøn.
Hans	Bossen.
Chresten	Beckissøn.
Povel	Terkelssøn.
Hans	Mogenssøn.

De, som haffue halffgorde, er:

Anders	Søffrenssøn.
Niels	Jenssøn, som Otto Ro- senk[rantz] selff lader bruge.
Hans	Tranborre.
Niels	Hanssøn
Knud	Nielssøn

} disse tho haffuer
} en liden halffgord.

Til Tystrupgord er en helgord.

Til Hadersleffhuss er en halgord.

Til Tanderup (erlige ocvelbyrdige Thamis Mal-
tissøns gord) er en halgord.

Disse forskreffuene decimantium¹⁾ heele oc
halffue gaarde findes udi Emmerløv sognen, lige
som forskreffuit staar. Dog der er stor atskiel
paa deris gaarde oc brugning, derfor ocssaa paa
deris tiende. Oc naar tienden er udgiffuen,
skifttis den i tho lige parter til kircken oc pre-
sten, men aff prestens part tager forskreffuene
ærchidegen den beste part, som er en heel lest.

Præcidentium compendiolum.²⁾

I Emmerløv sognen heele gaarde:

Til Ribe capittel	3.
Til hospitaal i Riibe	3.
Til Tynderhuss	11.
Til Troiborig	2.
Til Koxbyl	6.
Til Syndergaard	5.
Til Tystrupgaard	1.

Summa paa all heele gaarde
i Emeløv sognen: 31.

Til Synner-
gaard er hele
gaard 5.

Syndergords
halgorde er 4.

Charsten.
Otte.

¹⁾ Tiendeyderes.

²⁾ Sammendrag af det foregaaende.

I Emmerløv sogn er halffuegaarde:

Til	{ Ribber capittel hospitaal i Riibe Tynderhuss Koxbyl Troiborrig Syndergaard Hadersleffhuss Tanderup }	er	{ 10. 10. 6. 1. 4. 4. 1. 1.	foruden de 10, Charsten selff lader bruge
-----	---	----	---	--

Summa paa alle halffue gorde
i Emmerløv sogn er 37.

Dette forscreffne saa at vere i sandhed, be-
kender jeg Clauis Povilssøn¹⁾, Guds ordsz tie-
nere til Emmerløv kircke, met egen haand
screffuen oc underscreffuit.

Anno 1599, den 15 dag septemb[ris].

7. **Løvherrit.**

1. Døstrup.
2. Medolden.
3. Randrup.
4. Vistby.
5. Balgum.

Peder Rantzov	4.	Register paa de gaarde, hiele och halffue, som tiende thil Døstrup kircke och præsten.
Capitlet i Ribe	2.	
Hospitalet i Ribe	2.	
Lyomkloster	1.	
Prestegaard	1.	

1. Døstrup.

Huert hele boel heller gaard haffuer 4 otting, huert
halue 2 otting.

Jens Jepszen	helgaardt.	4 otting	} Troyeburgh tiener.
Hans Pederssen	hælggaardt.	4 otting	
Terckill Kallissen	halffgaardt.	2 otting	
Anders Kallissen	halffgaardt.	2 otting	
Lauirtz Jenssen	heelgaardt.	4 otting	
Anders Jenssen	halffgaardt.	2 otting	

¹⁾ Claus Poulsen var præst i Emmerlev 1598—1650 (Arends: anf. sted I 171).

Mickel Heynssen	halffgaardt.	2 otting	} Lygumkloster tiener. capitels ¹⁾ tiener udi Ribe. ²⁾ capitels ²⁾ tiener udi Ribe. ²⁾ hospitals tienerere udi Ribe.
Anders Hanssen	halffgaardt.	2 otting	
Jegge Matzssøn	halffgaardt.	2 otting	
Peder Jenssen	halffgaardt.	2 otting	
Hans Laffuerssen	halffgaardt.	2 otting	
Lauirtz Pederssen	halffgaardt.	2 otting	
Anders Pederssen	heelgaardt.	4 otting	
Hans Matzssen	halffgaardt.	2 otting	
Knud Pederssen	halffgaardt.	2 otting	

Vinom.³⁾

Hans Marthenssen	halffgaardt.	2 otting	} Hattersleffhuss tienerere.
Peder Simenssen	halffgaardt.	2 otting	
Ib Kier	heelgaardt.	4 otting	} Troieburgh tienerere. hospitals tienerere udi Ribe. Capitels ⁴⁾ tienerere udi Ribe. Hospitals tienerere udi Ribe. capitels ⁴⁾ tienerere udi Ribe.
Hans Hanssøn	halffgaardt.	2 otting	
Bertill Villamssen	halffgaardt.	2 otting	
Jes Jenssen	heelgaardt.	4 otting	
Lavirtz Nissen	en otting.		
Peder Pederssen	halffgaardt.	2 otting	
Knud Lauielzssen	halffgaardt.	2 otting	
Hans Lunde	halffgaardt.	2 otting	
Peder Tygssøn	halffgaardt.	2 otting	
Nis Ouessen	heelgaardt.		
Niels Jepssen	heelgaardt. Huer 4 otting.		

Tørding.⁵⁾ Alle Troieburg tienerere.

Hans Pederssen	} huer en $\frac{1}{2}$ gaardt, det er huer 2 otting.
Niels Nielssen	
Ib Nielssen	
Niels Nielssen	

Offuerby.⁶⁾

Troieburgh tienerere allesammen.

Peder Nissen	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting	} til Troiborg.
Jens Pederssen	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting	
Knud Nielssen	heelgaardt.	4 otting	
Iffuer Mickelssen	en otting.		

¹⁾ [bispæ].²⁾ [cannicke].³⁾ [hymendh].⁴⁾ [cannick].⁵⁾ [bymendt]. Byen hedder nu Tevring.⁶⁾ [mendt].

Peder Knudssen	½ gaardt.	2 otting	} Hadersleff- hussis tienere.
Madtz Lauerssen	½ gaardt.	2 otting	

Vollum.¹⁾

Gregers Lauerssen	} allesammen Troieburg tiener. Huer en ½ gaardt, det er huer 2 otting.
Oue Mickelssen	
Peder Ibssen	
Jens Pederssen	
Lauirtz Anderssen	

Drengsted.¹⁾ Troieburgh tienere.

Hans Lauerssen	1 fuldgaardt.	4 otting.
Broder Hanssen	en fuldgaardt.	4 otting.
Broder Hanss Nørgaardt	en fuldgaardt.	4 otting.
Jens Brorssen	en fuldgaardt.	4 otting.
Nis Pederssen	½ gaardt.	2 otting.
Iffuer Mickelssen	½ gaardt.	2 otting.
Ib Madtzen	½ gaardt.	2 otting.
Hans Nielssen	½ gaardt.	2 otting.
Niels Aabssen	½ gaardt.	2 otting.
Broder Nissen	} Lygumkloster tienere, huer en ½ gaardt, ded er huer 2 ottinge.	
Chresten Nielssen		
Peder Anderssen		
Chresten Hanssen		

Lourup bymend. Troieburg tiener.

Madtz	Lauerssen	2 otting	} huer en ½ gaardt.
Chresten	Lauerssøn	2 otting	
Fedder	Nanssøn	2 otting	
Tyge	Pederssøn	2 otting	
Tyge	Nissøn	2 otting	
Peder	Jenssøn	2 otting	
Ib	Hanssøn	2 otting	
Jens	Pederssøn	2 otting	
Peder	Lauerssøn	2 otting	
Jes	Nielssøn	2 otting	
Jes	Bundssøn	2 otting	
Chresten	Lauerssøn	} til Lyomkloster. Kloster tiener, huer en ½ gard, v: huer 2 otting	
Niels	Lauerssøn		
Chresten	Vinter. Klosters	tieneren en ½ gaardt. 2 otting.	
Mickel	Hanssøn.	½ gaardt til Estrup gaardt. ²⁾	

¹⁾ [bymendt].²⁾ Antagelig hovedgaarden Estrup i Malt sogn og herred, Ribe amt, der paa denne tid ejedes af Thomas Juel (død 1647).

Peder	Madtssøn	} Erik Hardenbergs ¹⁾ } tienerne til Matrup ²⁾ , huer $\frac{1}{2}$ gaardt. } Hattersleffhussis tienerne, huer en } $\frac{1}{2}$ gaardt, ded er huer 2 otting.
Truls	Hanssøn	
Niels	Eskissøn	
Peder	Lauer ssen	

4. Register paa de gaarde, helle och halffue, som tiende till V i s t b y kircke och presten.

Molderup.

Niels	Hanssøn	heelgaardt.	4 otting.
Ib	Suenssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting.
Jørgen	Hanssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting.
Hans	Mortzen	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting.
Ib	Chrestenssen	heelgaardt.	4 otting.
Ib	Perssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting.

Alle Peder Rantzovis tienerne.

Vistibuy.

Nils	Ibssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting.
Tyge	Jepssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting.
Anders	Lund	heelgaardt.	4 otting.
Madtz	Chrestenssøn	heelgaardt.	4 otting.
Las	Heeagger	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting.
Tyge	Madtzssøn	heelgaardt.	4 otting.
Anders	Bing	heelgaardt.	4 otting.
Iffuer	Marthenssøn	heelgaardt.	4 otting.
Nils	Lauer ssen	heelgaardt.	4 otting.
Madtz	Nissøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting.
Jes	Chrestenssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting.
Hans	Jaanssøn	heelgaardt.	4 otting.
Anders	Nielssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting.
Ib	Lund	en fuldgaardt.	4 otting.

Alle Peder Rantzovis³⁾ tienerne.

Gammelby.

Peder Lauer ssen	} allesammen hiele gaardt. 4 otting till huer
Ib Mortzssøn	
Ib Bing	
Per Adzerssøn	
Jørgen Hanssøn	
Anders Jepssøn	

¹⁾ Erik Hardenberg til Vedtofte, Matrup og Skovsbo levede fra 1529 til 1604.

²⁾ En hovedgaard i Tyrsting sogn og herred, Aarhus amt.

³⁾ Peder Rantzau til Trøjborg levede 1535—1602. Han var søn af Gotske Rantzau til Nienhof og broder til feltherren Daniel Rantzau.

Lauirtz Perssøn }
 Nils Hanssen } huer en $\frac{1}{2}$ gaardt. Huer 2 otting.

Alle Per Rantzovis tienere.

Gierrup.

Fedder Jacopssøn	en fuldtgaardt.	Møltunder	tienere.	4 otting
Peder Mortzssøn	en fuldtgaardt.	Trøieborgh	tienere.	4 otting.
Mickel Anderssøn	en fuldtgaardt.	Trøieborgh	tienere.	4 otting.
Suen Smed	en $\frac{1}{2}$ gaardt.	Trøieborgh	tienere.	2 otting.

Løherrit haffuer.

4. Vistbuy	} sogenn.
3. Randerup	
1. Døstrup	
2. Meolden	

oc 5. **Balgum bierck,**¹⁾ huer sogenn haffuer byer som følger:

5. **Balgum** sogn.

Udi Balgum sogn (som er funderit pa try præbender²⁾ i Riber domkircke, der præsten till Balgum kircke aarligen yder och udgiffuer) findis disse effterschreffuene gaarde beliggendis:

For det første ere beliggende paa Balgum marck 48 hele-gaarde tilsammen summeredæ, som til forne haffuer ligget til

¹⁾ Ballum birk omfattede næsten hele Ballum sogn og en del af Rømø og Sild. Allerede 1240 nævnes biskoppens fæstere i Ballum, og i hvert fald fra 1468 havde biskoppen birkeret over sine tienere her. Ved reformationen kom birket til Kronen, som fra 1579 til 1602 forienede det til Peder Rantzau. Derefter henlagdes det atter til Riberhus. 1661 kom det til Hans Schack og har derefter haft samme skæbne som Møgeltønder birk (Kinch: anf. sted I 53, 366; Erslev: anf. sted I 142, II 66; Kronens Skøder II 102 ff.). Birkets midtpunkt var i ældre tid Brinkgaard, som efter reformationen bortforlenedes for sig, hvilket forarsagede stridigheder mellem lensmanden og lenets bønder angaaende hoveri. I 1562 nedlagdes garden, og dens jord fordeltes til birkets bønder (Jyske Samlinger 5. række, 2. bind 341, Kinch: anf. sted I 604), som i 1661 tilsammen betalte 60 rigsdaler i afgift af den (1661. Jordebog over Gods under Riberhus Len, som skal lægges under Møgeltønder Len.... (i Schackenborg godsarkiv i Landsarkivet i Aabenraa).

²⁾ Da kannikernes oprindelige fællesliv ophørte, brugtes ordet præbende om de indtægter, der var henlagt til det enkelte medlem af kapitlet. 1502 var antallet af residerende kanniker i Ribe blevet indskrænket til 12, og til dem var der henlagt 12 præbender, hvorblandt disse tre i Ballum, som stiftedes 1214 af biskop Tuve; hvert af dem havde blandt andet en trediedel af Ballum kirketiende (Ny kirkehistoriske Samlinger I 77, 81; Kinch: anf. sted I 418 f., jvnfr. 591).

Riperhuss, men nu nogle aar forleden ere der fra aff Kongelig Maiestæt forlente till Trøeyborgh.

Noch der foruden findis it lidet boel udi Hardknag, som Matz Hardknag i gammeltid haffuer hafft i brugh, och samme eyendom schylder och til Trøeyborg, forlent fra Riberhuss.

Noch er der beliggendis paa Balgum marck en liden brugning, Riber capitel til behørigh, och staffnen er nest østen op til præstegaarden, och er beliggende til staffnen 19 stycker ager jord, smaat och stort. Dog der aff samme eyendom nu icke tiendis til præsten eller kircken.

Noch paa Rexby och Bunthe marck findis 12 helegaarde, blant huilcke er en beliggende i Bunthe, som tiener til Trøeyborg, de elleffue schylde til Møgeltønder.

Noch udi Balgum marck¹⁾ ere fire boel, delte udi sex parter, som ocsaa allesammen schylde til Trøeyborg, forlent fra Riperhuss.

Noch i grendzer emellem Ballum bierck och Løvherrit er it $\frac{1}{2}$ boel, 2 otting, som kaldis Bysted, som ligger til Liuherrit, dog de aff arildztid haffuer tiendet til Balgum kiercke och schyldet den theologische læsemester²⁾ udi Ribe.

¹⁾ Med mark menes her mærsk, saaledes som det fremgaar af det andet register fra Ballum. Disse mærskgaarde har maaske oprindelig tilhørt Løgumkloster, men synes ved en overenskomst i 1299 at være kommet til biskop Krisjern af Ribe. I 1417 omtales hollænderne i Ballum mærsk, hvilket kunde tyde paa, at der her har boet hollandske kolonister (Kinch: anf. sted I 128, 279). Senere blev disse gaarde nedlagt. Det hedder herom i modelbogen fra 1685 (Trøjborg godsarkiv (i Landsarkivet i Aabenraa) nr. 4. Matriklerne 1686): «I forskrevne Ballum byes enge hafver tilforn og for mange aar siden verit bygt 4 gaarde, kaldis mersch gaarde, som af sambtlige Ballum, Husum og Bodsbøll byemend i Salig Høylofvelig Ihukommelse Kong Christian den fjerdes tied, formedelst de laae dennem til trengsel er opkøbt og opbrut, hvis eiendomb, som allene bestaar i 722 les mersch [høe], gjør i hartkorn 72 td., 1 skp., 2 fjk., 1 alb. hvoraf de aarlig gifver af hver gaard 8 rixdaler, 20 skilling dansch, beløber sig 394 rixsdaler. . . .»

²⁾ I 1543 og senre henlagdes i henhold til kirkeordinansen flere præbender til underhold for den theologiske læsemester eller lektor, som skulde holde theologiske forelæsninger, der især var beregnet for domskolens elever. Paa denne tid var Iver Iversen Hemmet lektor (Kinch: anf. sted II 33 ff., 548 ff.).

Noch udi Kringelum, som och ligger udi Louherrit, dog de haffue hørt til Balgum kircke aff ariltz tidt, ere 3 gaarde, den middelst beliggende til hospitalet i Ribe, de andre 2 til Trøye-borg, blant huilcke det enne vor til forne et helt boel, och det andit it $\frac{1}{2}$. Men nu nogle faa aar forleden er eyendommen delt dennem emellom, huer lige meget.

3. Register paa de gaarde, hele och halffue, som tiende till
Randerup kircke och presten.

Lunde.

Hans Pederssøn	}	alesammen heele gaardhe, huer 4 otting, alle Per Rantzovis tienere.
Gunde Pederssøn		
Hans Pederssøn		
Trogels Hanssøn		
Madtz Thamssøn		

Randerop by.

Hans Chrestenssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting	}	Lyom kloster tienere.
Peder Ibssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting		
Peder Tygissøn	}	alesammen hele gaardt, til huer 4 otting. Troyborg tienere.		
Ib Perssøn				
Niels Pederssen				
Broder Throgilssøn				
Lauirtz Nielssøn		allesammen halff gaardte.		
Niels Perssøn	Troyborg tienere, huer 2 otting.			
Lauirtz Jull				
Fedder Eskissøn	1 fuldgaardt.	Capithels tienere. 4 otting.		
Peder Anderssøn	1 otting.	Hospitals tienere udi Ribe.		

2. Medolden sogn. Register paa de gaarde, heele och
halffue, som tiende til Meolden kircke och presten.

Ottersbyll.

Anders Seffrinssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting	}	hospitals tienere udi Ribe.
Peder Nielssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting		
Chresten Brorssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting		
Bendit Ibssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting	}	Troyeborg tienere.
Anders Jenssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting		
Nis Simenssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting		
Hans Madtssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	Ludum kloster tienere. 2 otting		
Ung Peder Anderssøn	1 fuldgaardt.	Hospitals tienere. 4 otting.		
Anders Nielssøn	3 otting.	Ludum kloster tienere.		

Oue Nissøn	3 otting.	Hathersleffhussis tienere.
G[amle] Peder Anderssøn	3 otting.	} hospitals tienere udi Ribe.
Seffrin Knudssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	
Jens Mickelssøn	2 $\frac{1}{2}$ otting	} capittels tienere udi Ribe.
Mickel Tygissøn	2 $\frac{1}{2}$ otting	

NB. Meolden.

Nis Hanssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	} Moritz Podbuskis ¹⁾ tienere, huer 2 otting.	
Peder Brorssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.		
Seffrin Nielssøn	1 otting	} hospitals tienere udi Ribe.	
Nis Anderssøn	1 fuldgaardt.		4 otting
Nis Chrestenssøn	1 otting		
Niels Madtzssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.		2 otting
An Seffrins	1 fuldgaardt.		4 otting
Jep Anderssøn	3 otting		
Hans Bennitssøn	1 otting		
Kierstin Anderssis	$\frac{1}{2}$ gaardt		2 otting
Hans Lauerssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt		2 otting
Hans Perssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.		2 otting
Hans Lauerssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting	} Lyøm ²⁾ kloster tienere.
Tyge Jepsøn	3 otting		
Tyge Lauerssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting	} capittels tienere udi Ribe.
Anders Trulssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting	
Hr. Ogge Hanssøn ³⁾	1 fuldgaardt.	4 otting	} Trøyborg tienere.
Marin Hanssøn	1 fuldgaardt.	4 otting	
Peder Hanssøn	1 fuldgaardt.	4 otting	
G[amle] Anders Hanssøn	1 fuldgaardt.	4 otting	
Jens Nielssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting	
Hans Nielssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting	
Ung Anders Hanssøn	1 fuldgaardt.	4 otting	

och giffuer sin herlighedt til Ribe.

Faarbalgum.

Niels Jessøn	1 gaardt.	4 otting	} Trøyborg tienere.
Per Knudssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting	
Chresten Perssøn	$\frac{1}{2}$ gaardt.	2 otting	

¹⁾ Maa sikkert være identisk med Mourids Pødebusk til Kørup, som var gift med Magdalene Sehested (død 1611) fra Spandetgaard. Han døde allerede 1593 (Kinch: anf. sted II 122 ff), og det er mærkeligt, at præsten eller provsten, da de skrev deres beretninger, ikke har været klar herover.

²⁾ [Lydum].

³⁾ Ogge Hansen Husum var præst i Mjolden fra 1561 til omkring 1610 (Arends: anf. sted I 371).

Mickel Chrestenssøn	1 gaardt.	4 otting	} Troyborg tienere.
Jon Anderssøn	1 gaardt.	4 otting	
Niels Nissøn	1 gaardt.	4 otting	
Seffrin Hanssøn	1 gaardt.	4 otting	
Kierstin Pers	1 gaardt.	4 otting	
Marthen Hanssøn	½ gaardt.	Hospitals tienere.	
Niels Perssøn	½ gaardt	til Lyom ¹⁾ kloster	och 1 otting til capittel udi Ribe, [ded er 2 otting].

Aff Forbalgum fanger presten och kircken icke uden halffue part tiende.

Huybierig.

Hans	Nielssen	1 gaardt.	4 otting	} hospitals tienere udi Ribe.
Ib	Perssøn	1 gaardt.	4 otting	
Peder	Oggessøn	½ gaardt	2 otting	
Henrick	Chrestenssøn	1 gaardt.	4 otting.	Capittels tienere udi Ribe.

Ditte adt vere saa udi sandhed om huert sogen udi Løuherrit oc om sames indbyger, som offuen schreffuen findes, ded haffuer ieg grantzskeligen faarfaret, oc med huer præstes egne hand aff disse sogne mig aff dennem tilsend adt bevise, huer offuer jeg ditte med min egen handes underschriffuelsse efter hederlige oc høiglerd m[agister] Peder Hegelundes²⁾, voris verdige biscops oc geistelige øffrighedtz, begieringe till ydermere bevise tyger³⁾ oc stadfester.

M[agister] Anders Jacobsen Schierbech.⁴⁾

manu propria⁵⁾ Anno [15]99, 18. augusti.

R a n d e r o p kiercke haffuir udi gamil tider verit annex til Schadste, oc er udi schreffuene sogen 13 decimantes. Udi

¹⁾ [Lydum].

²⁾ Peder Hegelund (1542—1616) var biskop i Ribe fra 1595 til sin død. Han var en fremragende skolemand og udfoldede en betydelig forfattervirksomhed. Mest kendt er han maaske for sine almanakoptegnelser, der nu findes i Det kongelige Bibliotek, og hvoraf kun en lille del er trykt.

³⁾ Bevidner.

⁴⁾ Andreas Jacobsen Skærbæk blev diakon i Skærbæk 1586. Fra 1590 var han præst i Visby, hvorfra han i 1598 skal være kommet til Skærbæk (Arends: anf. sted I 385). Hvis denne angivelse er rigtig, synes det underligt, at han endnu aaret efter kan være herredsprøvt i Lø herred og Ballum birk.

⁵⁾ Med egen haand.

Lundeby er 5 hele gaarde, som tienir velb[yrdige] Peder Rantzov til Trøyborrig.

Hans Pedersøn	1 gaard	} 4 smaa otting til huer gaard, besønderlig paa sædland.
Gundi Perssen	1 gaard	
Hans Perssen	1 gaard	
Trogils Hanssen	1 gaard	
Matz Tamsøn	1 gaard	

Udi Randeropby er 8 gaarde oc 1 otting, som besidder eptherschreffuene:

Peder Tøgesøn	1 gaard	} 4 otting til huer hel boel.
Ib Persøn	1 gaard	
Niels Perssen	1 gaard	} noch 2 otting til ½ gaard.
Brodin Trogilssen	½ gaard	
Lauritz Nielssen	½ gaard	
Niels Perssen	½ gaard	} 2 otting til ½ boel.
Niels Jenssen	½ gaard	
Thamis Hanssen	½ gaard	} 2 otting til huer ½ boel. ¹⁾
Hans Benditzøn	½ gaard	

Disse forschreffuene 6 hele gaarde tienir til Troyborrig.

Fedder Eskessøn 1 hel gaard, som er 4 otting, oc tienir hederlig capittel udi Ribe.

Lyom clostir { Hans Chrestensøn ½ gaard } 2 otting til huer ½ boel.
tienir. { Knud Perssøn ½ gaard }

Peder Andersøn 1 otting. Hospitals tienir udi Ribe.

Summarum 53 otting jord udi Randerup sogn.

Register paa alle sognmend och gaarde, som tiender til Balgom oc Randerop kircher. Anno c. [15]99.

5. **Balgum sogn.** Er fundierit paa 3 præberender y Riber domkirche, der præsten til Balgom kirche aarligen yder oc udgiffuer.

Oc findis disse gaarde beliggendis:

Først er paa Balgom marc 48 hele gaarde, som tilforne haffue liggit thil Riberhuss, men nu nogle aar forleden ere aff Kongelig Maiestæt forlenet thil Trøyborrig. Oc same 48 gaarde haffuir²⁾ til lige brugning i agger oc eng, eptther som det

¹⁾ Disse to halvgaarde mangler i det foregaaende register.

²⁾ Der staar her i teksten et tilsyncladende meningsløst er.

er schifft themnem emellum anno c. 1582. Haffuir huer gaard 4 otting at bruge oc giffue lige megit thil schyld, lige megit tiend thil presten. Noch huer seerdielis til kirchen udi haard korn. Oc ere same 48 mend huer vid sit naffn oc brugning antegnit som her eptherfølger:

Vestirend Balmom.

Anders Persøn	1 gaard	}	4 otting til huer boel.
Jenss Nielsøn	1 gaard		
Hanss Persøn	1 gaard		
Peder Ouesøn	1 gaard		
Hanss Persøn	1 gaard		
Peder Nielsøn	2 gaarde		
Hans Jensøn	1 gaard		
Jørgen Poulssen	$\frac{1}{2}$ gaard		
Niels Persøn	$\frac{1}{2}$ gaard		
Niels Mattissen	1 gaard		
Jens Hanssen	1 gaard		
Andres Jenssen	1 gaard		
Chresten Hanssen	1 gaard		
Niels Hanssen	1 gaard		

Summa 14 fuld gaarde.

Østerend Balmom.

{ Trogils Mamsøn	$\frac{1}{2}$ gaard	}	2 otting til huer $\frac{1}{2}$ boel.
{ Peder Hermensøn	$\frac{1}{2}$ gaard		
{ Chresten Nielsøn	$\frac{1}{2}$ gaard		
Michel Hansøn	1 gaard	}	4 otting til huer hel gaard.
Jenss Hansøn	1 gaard		
Jenss Perssøn	1 gaard		
Mam Thøgesøn	1 gaard		
Chresten Nielssen	1 gaard		
Michel Persøn	1 gaard		
Niels Nielssen	1 gaard		
Niels Hansøn	1 gaard		
Brodir Mouritzøn	1 gaard		
Jørgen Nielssen	1 gaard		
Peder Lassøn	1 gaard		
Tøge Michelsøn	1 gaard		
Niels Michelsøn	1 gaard		
Tol Chrestenssen	1 gaard		

Trogels Mattissen	1 gaard	} 4 otting
Tøge Hanssen	1 gaard	
Hans Hanssen	½ gaard	

Husum oc Boddzboel Balgom.

Anders Nissøn	1 gaard	} 4 otting til huer hel gaard oc 2 otting til huer ½ gaard.
Mam Nielssen	1 gaard	
Marin Tøgis	1 gaard	
Hans Ibsøn	1 gaard	
Rasmus Boysøn	1 gaard	
Trogils Thøgisøn	1 gaard	
{ Per Tamsøn	½ gaard	
{ Jørgen Tamssen	½ gaard	
Jens Pedersøn	½ gaard	
Niels Pederssen	1 gaard	
Matz Jensøn	1 gaard	
Jens Hanssen	1 gaard	
Marin Nielsis	1 gaard	
Fedder Hansøn	1 gaard	
Jens Nissen	1 gaard	} 4 otting til huer hiel gaard.
{ Niels Persøn	½ gaard	
{ Niels Nielssen	½ gaard	
Fedder Perssen	1 gaard	
÷ Peder Hanssen	½ gaard	

Summa Summarum paa 48 gaarde, liggendis paa Balgom marck.

Noch er der paa Balgom march en liden brugning, som hør til Harknag oc skylder nu til Trøyborrig, forlent fra Ribehuss.

Noch er der paa Balgom marck 19 støcker jord, smaat oc stuert, schylder til capittel i Ribe oc rette staffuen der til, ligger østir til prestegaarden, dog tiendis deraff huercken til presten heller kirchen, icke heller er eng heller nogen fuorte.

Rexby oc Bunthie marck.

Paa forskreffuene marcke er 12 helegaarde beliggendis:

Bunthiede 6.

Peder Hanssen	1 gaard	} 4 otting til huer gaard.
Elin Nielskune	1 gaard	
Hans Persøn	1 gaard	
Hans Anderssen	1 gaard	
Jesper Jonssen	1 gaard	

Disse forskreffuene ere Møgeltønder tienir.

Lauritz Matzøn ibidem 1 gaard. 4 otting.

Trøyborrig tienir.

Rexby.

{Lauritz Jensøn	½ gaard	}	4 otting til huer hel boel.
{Niels Jensøn	½ gaard		
Mergret Jørgens	1 gaard		
Chresten Hansøn	1 gaard		
Hans Hanssen	1 gaard		
Barbra Hansis	1 gaard		
Jørgen Jenssen	1 gaard		

alle Møgiltøndir tienir.

Balgom mersk.

Knud Persøn	1 gaard.
Anderss Nielssen	½ gaard.
Hans Ibssen	½ gaard.
Nis Ibssen	½ gaard.
Fedder Perssen	3 otting.
Thamis Perssen	3 otting.

Disse haffuir en saare ringe korn sæd oc ere alle Trøyborrig tienir. forlent fra Riberhuss.

Item er der beliggendis nest op thil Balgom marck it halff boel, som kaldis Bysted, oc er den i Løvherrit och schylder den theologische løsemester udi Ribe.

Noch udi Kringelom, som ligger ocsaa udi Løvherrit, er 3 gaarde:

An Andersis	1 hel gaard.	4 otting,	tienindis hospital udi Ribe.
Hans Terkilssen	3 otting	}	Troyb[org] tiene[re].
Nis Terkilssen	3 otting		

Forbalgom.

Denne by haffuir aff arils tid giffuen sin halff plict oc ret-tigheth til Balgom kirche oc halfft til Meolden kirche, men nu nogle aar forleden er alt det kommen fra Balgom kirche til Meolden, undtagen korntiend alene, som endnu giffuis til forschreffuene Balgom kirche oc præsten, som er aff huer hel gaard 6 schipper byg med Riber made, huilket liglig schifftis emellom præsten oc kirchen, oc haffuir forschreffuene bymend dieris halff standelsse udi Balgom kirche saa vel som udi Meol-

den kirche. Vidir om dinne by oc gaarde findis at vere antegnit oc opscsreffuen y thend register offuer Meolden sogen.

¹⁾[For²⁾]ballum mend haffue aff arilds [tid ud]²⁾giffuen halff rettighed til Ballum kircke oc halfft til Meolden, men nogle aar forleden er det kommet fra Balum kircke til Meolden, undtagen korntiend allenne, som endnu giffues til Ballum kircke oc presten udi reent korn, aff huer hele gotz sex Ribber schep- per byg til presten oc lige saa megit til kircken, oc haffue sane forskreffuene mend dieris halffue stand i Ballum kircke saa vel som i Meolden kircke, men huorledis de ere delte, oc huor de skyldte, findes i registeren offuer Meolden sogn.

Uddrag af stiftsregistret.

Huidding herrit.

Arildt sogn.

1. Er lagt udi ottinge oc til huer gods 4 otting.

Til førstendom under Hadersleffhuss	heelegaarde	15.
	halffuegaarde	6.
	heelee bøndergaarde	4.
	halffue bøndergaarde	8.
Kircken		½

Summa	}	ottinger	106.
Decimantes		Gaarde	26½.
			52.

2. Skerbeck sogn.

Skerbeck sogn er lagt udi ottinger,

af hvilke somme besidde flere, somme ferre otting.

Her er gaardene den meste part delt udi tuinding oc trending.

¹⁾ Det følgende er skrevet paa et løst blad, som næppe nogensinde har udgjort en del af registret. Maaske er det skrevet i Ribe. Forlæg for det foregaaende stykke kan det næppe være.

²⁾ Bogstaverne i skarp parantes er tilføjet ved gisning, da en del af papiret mangler.

Kronens til Riberhuss	ere ottinger	16½.
Til Hadersleffhuss	ere ottinger	132.
Til Lyomkloster	ottinger	13.
Riber capitel	ottinger	19.
Fru Magdalene Seested ¹⁾	ottinger	2.
Til hospitalet udi Ribe	otting	3.
Til Skerbeck kirke	otting	8.

Summa alle ottinger 193½.

Heele gaarde (beregnet udi huer gaard eller fuld godz 4 ottinger).

47½.²⁾

Decimantes

79.

Brøns sogn.

Kirken hør til Riber capitel, som archidegnen haffuer jus patronatus til.

Til Riberhuss	ottinger	4.
Til Hadersleffhuss	ottinger	180.
der foruden	gaard	1.
Til Lyom kloster	ottinger	4.
Fru Magdalen Seested	ottinger	3.
Til D[ominus] Peder Søffrenssøn	ottinger	4.
Til capitlet udi Ribe	ottinger	9.
Til hospitalet udi Ribe	ottinger	12.
Til hospitalet udi Kolding	ottinger	3.

Summa alle ottinger 221.

Heelegaarde (beregnet udi huer gaard eller fuldgods 4 otting)³⁾

giøre	55 og 1 otting.
Decimantes	75.

¹⁾ Magdalene Sested, der var datter af Claus Sested til Spandetgaard, blev 1558 gift med Mourids Podebusk til Kørup. Hun døde december 1611 paa Korsbrødregaard i Ribe. (Danmarks Adels Aarbog 1914, 472).

²⁾ Et andet sted, som dog vist er overstreget opgives tallet 49½, det rigtige er 48½.

³⁾ I den overstregede tekst oplyses det, at gaardene »ere mesten part i tuending og trending«.

4. Resby sogn.

Til Hadersleffhuss	ottinger	53.
Adenlens	ottinger	7.
En borger i Rile	ottinger	8.
Til capitlet udi Ribe	ottinger	11.
Til hospitalet i Ribe	ottinger	5.
Summa heele godz ¹⁾		
Decimantes	40.	

5. Huidding sogn.

Kronen til Ribershuss	ottinger	6.
Til Hadersleffhuss	ottinger	80½.
Adelens ²⁾	ottinger	10.
Capitlet udi Ribe	ottinger	9½.
Summa alle ottinger		84.
Heelegaarde (beregnet udi huer gaard eller ottinger)	fuldgodsz 4	
giøre		21.
dog er di fleste ³⁾ udi tuending.		
Decimantes		46.

6. Roagger sogn.

Kronen til Ribershuss	otting	1½.
Til Hadersleffhuss	ottinger	42.
Til Lyomkloster	ottinger	2.
Til Fobetslet ⁴⁾	ottinger	2.
Adelens	ottinger	12.
Til capitlet udi Ribe	ottinger	12.
Summa alle ottinger		71½.
Heelegaarde (beregnet udi huer gaard eller ottinger)	fuldgodsz 4	
giøre	18 ringer ½ otting.	
Decimantes 31. ⁵⁾		

¹⁾ Der staar her nogle ulæselige ord, som dog vist atter er udstreget. I den overstregede tekst opgives antallet af gaarde til 21 og antallet af ottinger til 84. Desuden hedder det om gaardene, at de »ere mesten paart i tuending oc trending«.

²⁾ Her ovenover har oprindelig staaet: »Frue Magdalene Seested ottinger 4«.

³⁾ Læsningen af de tre foregaaende ord er usikker.

⁴⁾ Fovslet i Ødis sogn, Tyrstrup herred var tidligere en hovedgaard, der ejedes af den adelige slægt Lindenov. Den 9. januar 1584 skødede Hans Johansen (Lindenov) den med tilhørende gods til kongen (Kronens Skøder I 273).

⁵⁾ I det overstregede oplyses det, at gaardene »ere mesten part i tuending oc trending«.

7. Vodder sogn.

Kronens til Riberhuss	ottinger	6.
Til Lyomkloster	ottinger	8.
Til Hadersleffhuss	ottinger	74.
Til capitlet udi Ribe	otting	1.
Summa all ottinger		89.
Heelgaarde (dog drifve fler tilsam[men] sin godser ¹⁾ .) gøre	22 oc 1 otting	
Decimantes	36.	

8. Spandit sogn.

Til Riberhuss	ottinger	4.
Til Hadersleffhuss	ottinger	11.
Fru Magdalene Seested	ottinger	21.
Summa alle ottinger		36.
Heelegaarde ²⁾ gjøre	9.	
Decimantes	20.	

9. Hørup sogn.

Til Riberhuss	ottinger	2.
Til Hadersleffhuss	ottinger	57.
Heneke Bockvold	ottinger	11.
Til capitlet udi Ribe	ottinger	4.
Summa alle ottinger		74.
Heelegaarde ³⁾ gjøre	18 oc 2 ottinger.	
Decimantes	36.	

10. Vester Vedsted sogn.

Til Riberhuss	ottinger	3
Til Hadersleffhuss	ottinger	19.
Adelen	ottinger	13½.
Til capitlet udi Ribe	ottinger	32.
Til domkircken	ottinger	5.
Til hospital udi Ribe	ottinger	4.
Summa alle ottinger		76½.
Heelegaarde ³⁾ gjøre	19 oc ½ otting.	
Decimantes	45.	

¹⁾ Læsningen af de sidste tre ord usikker.

²⁾ I den overstregede tekst hedder det: »(beregnet udi huer gaard eller fuldgods 3 ottinger)«.

³⁾ Overstreget er: »(beregnet udi huer gaard eller fuldgods 4 ottinger)«.

11. Rømme en omfløt ø.

Til Riberhuss	ottinger	1½.
Til Hadersleffhuss	ottinger	30.
Peder Rantzov til Troiborg	ottinger	45.
Til capitlet udi Ribe		7.
Summa alle ottinger		83½
Heele gaarde ¹⁾ gjør	21 en halff otting ringer.	
Decimantes	60.	

12. Siem sogn der udi er 1 bierck som kaldis Lustrup bierck.²⁾

Til Riberhuss	ottinger	80.
Til Hadersleffhuss	ottinger	9.
Christopher Rosenskrantz til Høgsbro ³⁾	otting	1.
Til capitlet udi Ribe	ottinger	6.
Til hospitalet udi Ribe	ottinger	4.
Til Siem kircke	ottinger	3.
Summa alle ottinger		103.
Heelegaarde ⁴⁾	25 oc 3 ottinger.	
Decimantes	49.	

¹⁾ Overstreget er: »(beregnet udi huer gaard eller fuld gotz 4 ottinger)«.

²⁾ Oprindelig omfattede Lustrup birk, der i middelalderen hørte under biskoppen i Ribe, antagelig biskoppens samlede gods i Lustrup by og Seem sogn (Kinch: anf. sted I 366. 603). Ved reformationen blev det ligesom de øvrige biskoppelige birker sækulariseret og lagt under Riberhus. 1563 bestemtes det, at kronetjenere og gejstlige tjenere i Hviding herred skulde svare herunder, men allerede 1576 maatte denne ordning atter definitivt opgives. Den 5 september 1661 overdroges birkeretten til Hans Schack, og først den 31. juli 1807 kom kongen atter i besiddelse deraf. Den 7. juli 1812 lagdes birket sammen med Riberhus birk, indtil Ribe herred oprettedes i 1859 (Jyske samlinger 5. række, 2. bind 342 ff; Kinch: anf. sted II 97 f. 168; Kronens Skøder II 102 ff; Trap: Danmark (1. udgave) Alm. Del 241 f; Speciel Del II 1008).

³⁾ Høgsbrogaard i Hviding sogn og herred ejedes i lang tid af familien Rosenkrantz. I 1613 solgtes den til statholderen Gert Rantzau, der knyttede den til Lindved, hvorfra den først blev fraskilt i 1748. Om Christopher Rosenkrantz se ovenfor.

⁴⁾ Overstreget er: »(beregnet udi huer gaard eller fuld gods 4 ottinger) gjøre«.